Biblioteca Popular Teatral

UNA COMEDIA CADA SETMANA. OBRA 3 Y 4.

AVELÍ ARTÍS BALAGUER

Vilacalmosa

Farsa lírica en dos actes

(MÚSICA DE CARLES ORÓ)

Una pesseta

S. BONAVÍA, IMPRESSOR.
PETRITXOL, 2. Barcelona.

Vilacalmosa

Vilacalmosa

FARSA LÍRICA EN DOS ACTES

LLETRA DE

AVELÍ ARTÍS Y BALAGUER

MÚSICA DE

CARLES ORÓ

BARCELONA
IMPREMPTA DE SALVADOR BONAVÍA
CARRER DE PETRITXOL, 2
1910

FIGURES

En Castells	35 anys.
En Castelletto	32 »
En Quimet	32 »
En Vidal	30 »
El senyor Camps . . .	58 »
El senyor Casas	49 »
El senyor Mas	60 »
El senyor Camins . . .	55 »
El Xofer	30 »
En Lluiset	22 »
L'Ernest	23 »
El doctor Garriga . . .	40 »
En Manel	27 »
En Cisco	25 »
Un mosso	35 »
D.ª Ángelina Ridaura . .	30 »
La Matilde	20 »
La Florentína . . .	20 »
L'Eulalia	21 »
D.ª Antonia	52 »

UNA ACOMPANYANTA, UN ALTRE MOSSO Y DOS DE L'ESCUADRA CHORS D'HOMES Y DONES

L'acció passa a l'Hotel de Vilacalmosa, punt d'estiueig, imaginari, en els nostres díes.

Aquesta obra va representarse per primera vegada al teatre Granvía, de Barcelona, la nit del 17 de Mars de 1910, desempenyant les figures, respectivament: don Joseph Santpere, don Alexandre Nolla, don Joaquim Viñas, don Manel Carabellido, don Joseph Pubill, don Joseh Ferràndiz, don Gabriel Granollers, don Pau Vidalès, don Ferràn Capdevila, don Artur Balot, don Joseph Viñas, don Domingo Miracle, don Francesch Ferràndiz, dos secundaris, y donya Assumpció Paricio, donya Josefa Ferràndiz, donya Julia Palmada, donya Rosa Xifreu y donya Enriqueta Guerra, a més del chor general, va dirigirlos l'esmentat senyor Santpere.

ACTE PRIMER

L'escena figura la terrassa de l'Hotel de Vilacalmosa. A la esquerra l'establiment, la porta del qual es a un àngol de cara al públich y a la qual porten tres o quatre grahons de marbre, amples. A les parets de l'edifici finestres, una de elles de cara al públich. A la dreta, comensant desde una tercera part de les taules, llarch reixat de ferro que va fins al fons y se pert cap a l'esquerra, darrera lo que es cos d'edifici. Al centre de la part dreta y de la del fons, del reixat, dues entrades practicables, una a cada costat. A la dreta, (bastidors), grans arbres. Al fons montanyes gegantines que se vehuen llunyanes, de diferentes tonalitats, deixant veure no més un retall de celatge. Repartits per lo que es terrassa banchs de fusta, testos ab plantes, sillons o balancins de jonch, etc. Son les quatre d'una tarda de Juny.

ESCENA PRIMERA

En QUIMET, en MANEL y en CISCO

A l'alsarse 'l teló apareixen de cara a la dreta, mirant al lluny. Parlen tots molt vivament.

MANEL. *An en Quimet.* El veu? Ara tomba'l marge de la dreta y passa per sota'ls garrofers...
QUIM. Deu ser algun pobre...
MANEL Vol dir que correría així y es giraría tantes vegades per veure si el persegueixen?
QUIM. Potser se gira pera veure lo que ha corregut.
CISCO. Renoy, si sembla un *andarín*.
MANEL El senyor Casteletto, sembla!
QUIM. Què diu, ara, aquest?
CISCO. Sí que ho sembla, sí.
QUIM Voleu dir?
MANEL Ho es, ho es el senyor Casteletto! Miri: ja'l tením aquí, al peu de la dressera.

CISCO. De mitg per avall va vestit de còmich!
QUIM. Se deu haver deixat alguna cosa.
MANEL Ja es humor deixarse coses fent aquesta calor!
CISCO. Deu ser de la broma.
MANEL. Oh, y ja fa estona que deu haver comensat la funció.
QUIM. Aviat ho sabrem.
MANEL. *A n'en Quimet.* Se veu que vostè hi té molta amistat.
QUIM. Molta. Ens coneixem fa una pila d'anys, de quan jo servía al cafè Català de Barcelona. Ell allavores no era més que corista, però ja se li veya que faría carrera...
CISCO. Y ab aquest sol, que deu suar com un camàlich!
QUIM. Era un xicot que valía molt, y avuy es un dels millors barítons del món, una gloria de l'art.
MANEL. Diuhen que a l'extranger se'n parla molt.
CISCO. Ja es aquí, ja es aquí.
MANEL. Com súa!

ESCENA II

Els mateixos, mes en CASTELLS

En Castells ve per la dreta, vestint americana sobre el trajo del bariton de «I Pagliacci.» Al cap barrret hongo.

MÚSICA

QUIMET. Ola, Castells, ja es aquí?
Ahont va, vestit així?
CASTELLS. Ay, Quimet, estich tot aclaparat.
Ay, Quimet, si sabessis què ha passat!
QUIMET. Què ha passat?
CASTELLS. M'han bufat!
TOTS ELS ALTRES. L'han bufat?
CASTELLS. Allò no era una tertulia:
era un verdader mercat.
Crits per'quí, crits per'llà,
quin escàndol! quin escàndol!
Crits per'quí, crits per'llà,
no m'han deixat acabà!
QUIMET. Amich meu, no's desesperi,
tot això no serà res!
CASTELLS. M'ha quedat una sordera
que no'm curaré may més.
QUIMET. Però diguins
quina causa

ha armat aquest guirigall.
CASTELLS Perquè anava a dâ una nota
y se m'ha escapat un gall.
TOTS ELS ALTRES Era un gall,
era un gall,
qui ha armat el guirigall.

PARLAT

QUIM. Bé, bé, deixis de cansons y expliqui què li ha passsat.

CAS. Lo que no pot explicarse si no'm jures que no venen els civils.

QUIM. Digui, home, digui.

CAS. Fes vigilar, Quimet, fes vigilar.

QUIM. A veure, vaja.. *A n'en Manel y al Cisco·* Vigileu que no vingui ningú.

Els indicats se'n van, l' un per la dreta y l' altre pel fons·

ESCENA III

En CASTELLS y en QUIMET

CAS. Perfectament... Deixam veure abans si estan ben preses les posicions. *Mirant cap ahont se n' han anat els cambrers.* Sí, sí... Això es...

QUIM. S'explicarà?

CAS. Ara sí... Escolta bé. Quimet, escolta bé y jutja ab conciencia.

QUIM. Parli

CAS. Tu sabs que si jo he vingut a Vilacalmosa es perquè m'han fet venir.

QUIM. Sí.

CAS. Jo m'estava ben tranquil a Barcelona, sense saber ahont parava aquest poble.

QUIM. Bé y què?

CAS. Un día rebo una carta d'aquest establiment firmada per uns senyors que hi estiuegen.

QUIM. Sí.

CAS. En la qual me deien que vingués a donar una representació de «I Pagliacci», que no calía que fes condicións, que's sotmetien a les que jo volgués.

QUIM. Es molt natural Sabien que aquesta obra an-e vosté li ha valgut èxits grandiosos a l'extanger y ells tenien desitg de sentirli cantar aprofitant la vinguda de vostè a Vilacalmosa.

CAS. La meva vinguda an aquí?

QUIM. Ho van llegir al diari.

CAS. Mentida!

QUIM. Li dich que sí... Perxò van contractarlo: pera aprofitar l'ocasió de que vostè venía.

CAS. Donchs van errarla, Quimet. Ni jo havía de venir, ni an-e mi «I Pagliacci» m'ha valgut cap èxit a l'extranger, ni cosa que s'hi assembli,

QUIM. Però si jo vaig llegirho! No'n parlava poch de vostè'l diari. Deia que ara venia de Londres,

CAS. Jo a Londres?... Encara no'n trobo prou per Barcelona d'inglesos?

QUIM. Així ho deia,

CAS. Devia parlar de l'altre Castelletto, home.

QUIM. Què vol dir?

CAS. De Castellettos n'hi han dos al món, y tots dos són barítons. Un que es cèlebre per tots quatre costats y un altre que no ho es per enlloch.

QUIM. Y vostè quin es?

CAS. El segon, per la meva desgracia.

QUIM. Es a dir que vostè no es el que a l'extranger alaben tant?

CAS. Què tinch d'esser jo, que tinch d'eser jo, si an-e mi no'm coneixen més enllà de Manresa!

QUIM. Quina badada!

CAS. Però quí s'ho havía de pensar! Jo vaig rebre la carta y havía de creure que era per mi. Vaig respondre que volía per endevant tres mil pessetes, van enviàrmeles y vaig formar desseguida una companyía modesta que no desdigués de la meva figura y una orquesta regular que fes un paper lluit.

QÚIM. Y què?

CAS. L'ha fet lluit y galdós.

QUIM. Però què ha passat?

CAS. Lo que no passa enlloch del món. Ni la revolució del 93 a Fransa ni la del 909 a Barcelona.

QUIM. Tant malament ha anat la funció?

CAS. El públich n'ha tingut la culpa. Han comensat a xiular, a cridar, a renegar, y còm era possible que anés bé ab aquell acompanyament? An-e mi m'insultaven desvergonyidament, a la cara; una fila de butaques ja era enlaire no sé ab quina intenció, y aleshores, aprofitant un moment de confussió a l'escena-

ri, ahont ningú s' entenía, he fugit per una porta del darrera pera venir cap aquí a dirte que me salvis, que per alguna cosa ha de servir la nostra amistat de tants anys...

QUIM. Bè, sí, però aqui el trobaran...

CAS. Ca, home!...

ESCENA IV

Els mateixos, més en MANEL, per la dreta

MANEL. *Entrant precipitat.* Cuidado! Cuidado!

QUIM. ¿Què hi ha?

MANEL. Venen els senyors Camps y Casas accionant desesperats.

CAS. *Passant d'un salt a la porta de l'establiment, per ahont desapareix.* Ja m'avisaràs quan la pau sigui ab nosaltres. *En Manel se'n va altra volta per la dreta.*

ESCENA V

En QUIMET, el senyor CAMPS y el senyor CASAS

CAMPS. *Pels cambrers que vigilen.* Que es això? Que espereu que vinguin?

QUIM. *Dissimulant.* Deu els guardi...

CAMPS. No han vist pas aquell per aquí?

QUIM. Quí?

CAMPS. Aquest Castelletto dels nostres pecats.

QUIM. Ah! no, senyor, no... Còm ha anat la funció?

CAMPS. Ha estat un robo, sab? Ha estat un robo!... *Exaltantse a cada paraula.* Pero jo'l trobarè! De mi no se'n burlarà... Sabrà qui es en Joseph Camps... Jo tinch quatrecents homes a les meves ordres y ni un se'n burla de mi!...

CASAS. Tranquilisis, home...

CAMPS. No pot esser!... Això es una befa per mi! Que diran els meus clients quan sapiguen que he estat burlat per un saltimbanqui! Això es tirar per terra'l meu nom, la meva fàbrica de teixits!

CASAS. Tranquilitat, creguim... Tranquilitat y prudencia...

CAMPS. Prudencia, eh?... Voldría que'm fessin governador per mitja hora, el temps just pera treure la guardia civil al carrer, ja ho veu!... Pocavergonya!... Tres mil pessetes!...

QUIM. Y els demés de la companyía, què s'han fet?

CAMPS. Els hem facturat pera Barcelona a gran velocitat... Ells no hi tenen cap culpa. Pero an aquest, jo l'haig de trobar!... Anem, senyor Casas!

CASAS. Ahont vol anar, sant cristià?

CAMPS. Anem, li dich! A buscarlo mal sigui a l'infern!

CASAS. Ave María Puríssima!

CAMPS. Tres mil pessetes!... *Tot anantsen cap al fons esquerra Desapareixen.*

ESCENA VI

En QUIMET y en CASTELLS

QUIM. *Acostantse a la porta de l'hotel* Baixi, baixi.

CAS. *Surt recelós, mirant en direcció per hont han sortit els senyors Camps y Casas Després diu, encarantse a n'en Quimet.* Has vist, Quimet? Quí li treu forsa a n'aquest bras quan tingui el cop-de-puny que l'empenyi? Dirme pocavergonya y lladre y saltimbanqui an-e mi, que es pecat qui'm fa mal!

ESCENA VII

Els mateixos, més en MANEL

MANEL. *Entrant per l'esquerra, precipitat* Venen, venen!...

QUIM. Quí?

MANEL. Tots!

CAS. Ara sí que no hi ha fugida!

QUIM. Amaguis, home!

CAS. *Ja a la porta de l'hotel* Vina, vina, que o solucionem això, o aquí s'escríu l'últim rodolí de la meva auca. *Desapareix.*

QUIM. *A n'en Manel.* No diguis a ningú que aquell sigui aquí y avisa als altres de que callin. *Se'n va.*

ESCENA VIII

En MANEL y en CISCO, Donya ANTONIA, MATILDE, FLORENTINA, EULALIA, ERNEST, LLUISET, senyors MAS y CAMINS, Chor de dònes y alguns homes que no parlen.

MANEL. *A mida que van entrant* Còm ha anat això, senyor Camins?

CAMI. No me'n parli!

MANEL. S'han divertit gaire, senyor Mas?

MAS. Molt, com hi ha món!

LLUI. *A n'el grupu que ha entrat junt ab ell* Els meus sentiments caritatius me priven de fer comentaris.

ERNE. An-e mi també... Quina llàstima que aquella fila de butaques no hagi caigut a temps!

LLUI. No n'hi ha per tant, no n'hi ha per tant!

FLO. En Lluiset ja devia tenir a punt un sonet dedicat an en Castelletto!

ERNE. Pot comptar.

LLUI. Y si l'hi hagués tingut, que?

MATI. L'hauria tingut de guardar pera millor ocasió.

LLUI. Donchs el guardarem.

FLO. Veieu com ja'l tenia fet?

MATI. Si que s'ho portava callat!

LLUI. Que volen que ho fassi cridar pel nunci quan faig versos?

ERNE. No, perquè'n fas massa y hauria d'estar sempre cridant.

Van formantse tres grupus, un a l'esquerra, compost de donya Antonia y els senyors Mas y Camins. Altre a la dreta, format per l' Ernest, en Lluiset, la Matilde, la Florentina y l' Eulalia y altre al fons, en el que hi han homes y dones que no parlen. El reste dels del chor, estan distribuïts pel fons, sense ordre, però donant color y animació al quadro. Alguns d' aquests darrers desapareixen per la dreta o per l' esquerra pera tornar a sortir, altres se passegen, etc.

FLO. A mi tant que m'agradava sentir l'orquesta!

MAS. Què vol dir orquesta? Si allò era una cobla de sardanes!

CAMI. *Als del seu grupu.* Però vostès han vist quina manera de robarnos les tres mil pessetes que nosaltres haviem anat reunint de deu en deu?

MAS. Vegi si en podiem fer d'àpats, senyor Camins.

CAMI. Ja ho crech!

MATI. *Als del seu grugu.* Jo trobo que vostè'ns l'hauria de llegir aquest sonet que diu que li ha sortit tan bé.

LLUI. Ja l'hauria llegit aquest vespre al sopar en presencia de l'artista, si vostès no m'haguesin esguerrat el projecte, rebent an en Castelletto ab aquells xiulets.

MAS. *Desde 'l seu lloch.* Y donchs, què? Que volia que després de cantar d'aquella manera li fessim un homenatge?

LLUI. Trobo que no n'hi havia per tant.

CAMI. Ja li farem pagar a vostè les tres mil pessetes.

MAS. Però y el senyor Camps? Y el senyor Casas?... què s'han fet?

MANEL. Han passat per aqui desesperats buscant an el còmich.

MAS. Ben fet! El nostre bon nom, el nostre gust artístich tenen de reivindicarse.

ANTO. Oh! El senyor Camps es qui més s'ha enfadat! Quin gènit!

MAS. Com que ell es qui va armar la funció. *Pausa.*

CAMI Saben en què pensaba ara?

MAS. Oh! vagi a saber!

CAMI. En les tres mil pessetes que en Castelletto ens ha robat.

MAS. Ba! No pensi en coses tristes.

MATI. Si retreuhen llàstimes, me'n vaig.

CAMI. No hi hauria manera de recuperarles?

ERNE. Que en Lluiset les hi demani ab un altre sonet.

Els grupus comensen a desferse; alguns s' axecan y van ab els altres La Matilde fa festes de nena mimada al seu pare, el senyor Mas. L' Ernest y en Lluiset parlen sols, amigablement, etc.

FLO. Hem passat una tarde deliciosa.

ANTO. No me'n parli. Tinch un neguit y un mal de cap que no se ahont soch.

MATI. Ba! ba! prou ensopiment!... No parlin més de coses tristes! Alegría, alegría! Riure forsa y cantar y saltar y jugar sempre!

FLO. Sí, sí, juguem.

EULA. A prendes, a prendes.

MATI. No, no; a puput!

LLUI. Sí, sí, jo amagaré, jo amagaré!

FLO. L'Ernest, l'Ernest.

LLUI. Ens ho farem a palletes!

ERNE. Sí, apa.

Busca dues palletes, de les quals n' allarga una an en Lluiset. Aquest la pren. y diu, content:

LLUI. Jo amago! jo amago!

MATI. Au, fem la rodona!

ERNE. Vingui, mamà!

ANTO. No, noy, no!

Se forma una rodona de sardana. Al mitj hi queda en Lluiset, a qui tapa d' ulls la Florentina, ab un mocador. Quan ho ha fet, diu l' Ernest:

ERNE. Hi veu! hi veu!

LLUI. Que no! *La Matilde s'hi posa davant y li ensenya dos dits,*
MATI. Quants dits hi ha aquí?
LLUI. Dos!
MATI. No hi veu, no!

Se queda en Lluiset sol al mitj y desde la rodona els altres li pregunt'n:

MÚSICA

MATIL. Puput...
FLO. D'hont vens?
LLUI. De Roma.
EULA. Què'n portes?
LLUI. Corona.
FLO. Què'n cerques?
LLUI. Muller.
MATIL. Fes tres salts y cerca bé.
LLUI. Un, dos, tres...

TOTES, AB EL CHOR DE DONES. *Cantat, voltant ab aire de sardana.*

Salta, salta, ab l'alegría
de cercar qui bé't voldrà,
que l'amor es ambrosía,
es la mel podê estimâ.

Obre'ls brassos y endevina,
els ulls cluchs, qui es per tú,
qui et serà del cor regina
si l'amor an ella't duu.

Cerca, ulls cluchs, la teva amor
y la trobaràs, joiosa;
per trobarla dus al cor
una flama lluminosa.

En Lluiset, que haurà anat voltant, seguint el ritme y els moviments de la rodona, agafa, per fi, a la Matilde, y aleshores les mans de les que l' agafaven se deixen anar y ella 's queda ab ell dintre 'l cercle. Quan l' agafa, canta:

LLUI
Ja la tinch,
ja la tinch, d'entre totes la més bella,
perxò vinch
de Roma cercantla an ella.

Reprenent la dansa.

TOTES.
Visca l'amor! que es alegría,
que es ventura pel demà,
que'l amor es ambrosía,
es la mel podê estimâ.

PARLAT

FLO. No s'hi val! No s'hi val! La Matilde sempre fa agafarse ella!

MAS. Nena!
MATI. Oy que no!
FLO. Que sí!

La Matilde y en Lluiset han quedat sols a un extrem Ell li diu, baix:

LLUI. Veu com sempre hem de trobarnos nosaltres dos?
MATI. Sempre
LLUI Y encara negarà que'ns estimem?
MATI. Això es jugant *Se fixa en ells la Florentina*
FLO. La Matilde y en Lluiset festegen!. . Ela!...
MATI. *Escarnintla* Y tu no pots!...
ERNE. Soch partidari de que anem fins a la font a acabar de passar la tarde.
ANTO. Ja't veig... Y tu ens deixaràs pera montar el «Max», oy?
ERNE. Una mica no més, mamà.
CAMI. Anem, anem

Van aixecantse. Surten per la porta de l'hotel en Quimet y en Castells y totes les mirades se dirigeixen a n allí En Castells vesteix levita negra, barret hongo també negre y porta barba y bigoti, cuydadosament posats

ESCENA IX

Els mateixos més en QUIMET y en CASTELLS

ANTO. *Quan s ha adonat de la presencia d'aquells dos, a D.ª Antonia* Un nou hoste...
CAS. *A n'en Quimet, encara a l'escala de l'establiment.* Presentamhi, home.
QUIM. Me falta valor.
CAS. Pera les grans accions es precís tenirne.

Cam ja s'ha dit, els altres, que's disposaven a anarsen, al veure a n'en Castells s'han quedat mirantlo. encuriosits Es clar que poden haver desaparegut ja, a la presencia d'aquest en escena, el chor y molts dels que no han parlat Davant de la gent, per fi en Castells saluda atentament, llevantse'l barret Els demés li corresponen. Alcshores en Quimet se decideix a parlar, y diu, costantli arrencar les paraules:

QUIM. Senyors: Me complasch en presentarlos el metge interí de l'establiment, el Doctor Castells
UNS. Ah! tant gust ..
ALTR. Celebrem molt .
QUIM. El Doctor Garriga va indicarme ahir per carta que no podía venir fins la setmana entrant,

y per xò tindrem la companyía del senyor per uns quants díes

CAMI. Molt bé!

MAS. Aquí, senyor doctor, tindrà molt poca feina.

CAS. Hi ha salut?

MAS. Completa

QUIM Tinch el gust de presentarli a algúns dels parroquians de la casa . El senyor Camins y la seva filla...

En Castells va fent reverencies y allargant la mà als que li presenten

CAMI. Magatzemistes de vins...

QUIM. El senyor Mas y la seva filla...

CAS. Belles damiseles...

FLO. Gracies per la galantería...

QUIM. Don Lluis Casas, conegut poeta...

CAS. Ah! vostè es!... Oh! jo soch un admirador seu...

LLUI. Gracies...

ERNE. *A la Florentina, que la té aprop* El senyor doctor ha rebut del fetge.

QUIM. Donya Antonia Pi y el seu fill Ernest Serra, distingit sportsman ..

CAS. Bella afició pel desenrotllo de les energies físiques..

QUIM Després li presentaré als senyors Camps, pare de la senyoreta Eulalia, y al senyor Casas.

CAS. Cracies, gracies.

Segueixen els compliments. Per fi diu el senyor Camins, ab brusquetat, pera trencar la cerimonia:

CAMI. Bé, senyor doctor, tindría feyna a recordarse de tots... Ja'ns coneixerà a poch a poch. Mentrestant, si vol acompanyarnos, ens arribem a la font.

CAS. Li agraheixo el convit... Si de cas, baixaré després.

CAMI. Com tingui per convenient.

MAS. Servidors de vostè

Van anantsen y el saluden tots. Quant en Lluiset li es aprop, li diu:

LLUI. Tindré un gran plaer en llegirli alguna cosa de la meva producció poètica...

CAS. El plaer serà per mí l'escoltarlo.

ERNE. *An en Castells, en veu baxia* Val més que Deu se l'emporti. *Tots se n'han anat cap al fons, quedant darrera l'Ernest y en Lluiset, dihentli el primer al segon.* Ja pots preparar un sonet, dedicat a la corbata del doctor .. *Se'n van*

ESCENA X

En QUIMET y en CASTELLS

CAS. Ay, gracies a Deu que són fora! Sabs que es curiosa la parroquia d'aquest establiment? Els senyors Camins, Casas, Riera, Camps, Pi... Vaja, tota una comarca

QUIM. Donchs pensi que si tota aquesta comarca s' entera de la comedia que representem, perdo la comarca y ho perdo tot...

CAS. Y em perts a-ne mi, de retop. De totes maneres, estigues tranquil, que no sabran res. No tinch tota la presencia d'un doctor en medecina?

QUIM. Sí, sí, però jo no estaré tranquil fins que'l vegi fora d'aquí.

CAS. Tú deixam fer y no t'espantis.

QUIM. Ja, ja. *S'acosta a la porta de l' hotel, y crida:* Joan!... Apa, que es hora d'anar a l'estació.

ESCENA XI.

Els mateixos, més UN MOSSO que no més travesa l'escena, sortint de l'establiment, y desseguida els senyors CAMPS y CASAS.

QUIM. *Al mosso que passa.* De pasada arríbat a cân Miquel y digues que encara no hem rebut els paquets.

El mosso fa ab el cap que està bé y desapareix. Després entren pel fons dreta els senyors Camps y Casas, y veient al mosso que se 'n va, el senyor Camps s' acosta a l' esquerra y crida:

CAMPS. Minyó! Ep! Què vas a l'estació? *Com si l' altre que ja no 's veu, li responguès que si.* Donchs ves si pel camí trobes an aquell lladre.

CAS. Jesús, María, Josep! Me'n vaig!

CAMPS. *Entrant.* Ola, Quim. No l' has víst pas?

QUIM. No senyor... Vostès tampoch l' han trobat?

CAMPS. No, no l' hem trobat. Y això que'l senyor Camps m' ha fet caminar de bo de bo, més de lo que poden les meves cames.

CAS. Els senyors han perdut alguna cosa?

CAMPS. Tres mil pessetes!

CAS. Caramba!

QUIM. Jo li diré: busquen an en Castelletto, un ar-

tista que aquesta tarde havía de cantar al teatre...

CAMPS. De tot ne dius artistes, tu! Vetaquí com se fan les celebritats!.. Digues un lladre, un pocavergonya!

CAS. *Una mica ferit en sa dignitat, no podent reprimirse.* Bé...

CAMPS. Tal com li dich. No hi ha atenuants.

CAS. Vol dir?

QUIM. *Tement que la cosa s'emboliqui, y pera ferlos cambiar de conversa:* El senyor es el doctor Castells, el metge interí de la casa...

CASAS. Tant gust en conèixel...

QUIM Els senyors Camps y Casas...

CAS. Celebro molt y tinguin en mí un bon amich.

CAMPS. Gracies. Donchs, sí, senyor doctor... En Castelletto es un pocavergonya...

CAS. Donchs vegi, jo'n tenía format un bon concepte.

CAMPS. Que'l coneix, vostè?

QUIM. *Altra vegada temerós de que la conversa porti al descobriment de la farsa.* Ara pensava, senyor Camps, en que potser aniría bé fer repintar aquest reixat...

CAMPS. Per màrfegues!... Vès què'm contes an-e mí del reixat!... Li preguntava, doctor, si el coneix an en Castelletto?...

QUIM. *Agafant pel bras an en Castells* Veu?... No li sembla que sería convenient? *Se refereix al reixat.*

CAMPS. *Enfadat.* Vols fer el favor de no interrompre la conversa?... Vingui, senyor doctor, vingui.

CAS. Me preguntava?...

CAMPS. Si coneixía an en Castelletto...

CAS. No, no, no, no...

CAMPS. Com que ha dit que'n tenía format un bon concepte...

CAS. Bé, sí, el conech, però incidentalment... per un amich d'un cosí seu...

CAMPS. L'ha sentit cantar al teatre?

CAS. Sí, senyor.

CASAS. Y sempre ho fa com avuy?

CAS. Oh, no: més bé, ja ho crech!

CASAS. Vostè ha estat al teatre?

CAS. No, no, no... Però segons dihuen...

CAMPS. Atengui, fassi el favor. Vostè ha vist «I Pagliacci»?

CAS. Ja ho crech!

CAMPS. Donchs figuris que en aquells compassos del

pròlech *Canta qualsevol cosa de lo que aludeix.* tant fàcils de dir no ha sabut com posarshi.

CAS. Permetim. Això son apreciacions. Aquells compassos jo'ls hi he sentit dir molt bé an en Castelletto.

CASAS No pot esser! Si ni sab frassejar!

CAMPS. Miri, en tot lo d' aquesta funció no més ha dit bé això, veu? *Ensenyant un telefonema.* «Vindré.— Tres mil pessetes.»

CAS. Donchs jo recordo perfectament un día que'l vaig sentir a Madrid. Oh, vostès no poden figurarse ab la seguretat que va emetre aquell..

Canta uns compassos del prolech de "I Pagliacci."

CAMPS. *Admirat.* Molt bé!

CASAS. Carat! Està dit molt justament això!

CAS. Y aquell! *Torna a cantar.*

CASAS. Oh, admirable, senyor doctor!

CAMPS. Això es espatarrant!.

CAS. Escoltin, escoltin.. *Segueix cantant.*

CAMPS. }
CASAS. } Això es! Això es! *Entusiasmats.*

En Castells, engrescat, va cantant.

CAMPS. Y pensar que aquell pocavergonya no pot compararshi!

CAS. Potser avuy no estava bé. *Pausa.*

CASAS. Sab que es una llàstima, doctor, que vostè no se llensi al cant?

CAS. Els altres me n'han llensat...

CASAS. Què vol dir?

CAS. La familia no va voler que estudiés.

CASAS. Va ser una viva llàstima, donchs. *Pausa.*

CAMPS. Oh, nosaltres hem de sentirlo a vostè.

CASAS. Sí, sí.

CAMPS. *Entusiasmantse.* Organisarem una vetllada.

CASAS. Ja està dit!... Ahont es la colla?

QUIM. Són a la font.

CAMPS. Donchs anem a dirloshi..

CAS. Però no vehuen que jo no m'estaré aquí més que dos o tres díes?

CAMPS. Per això no s'amohini. Farem una petició a la casa pera que's quedi efectíu... Estigui bo.

QUIM. Fins després. *Se'n van pel fons.*

ESCENA XII

En QUIMET y en CASTELLS

CAS. Aquets senyors no necessiten un metge; necesiten un fonògrafo, y encara a prova.

QUIM. Però qui els entén? Al teatre no'ls ha agradat y ara sí?

CAS. Es que ara he cantat de franch.

QUIM. Y els complaurà ab lo de la vetllada?

CAS. Potser sí... Serà una mena de torna a la coca d'avuy... Així no'ls doldran tant les tres mil pessetes.

QUIM. De totes maneres, vostè ha abusat ab això dels quartos.

CAS. Jo, pobre de mí? Sabs quan m'ha sobrat, pagat tothom, com havía fet abans de comensar?

QUIM. Quan?

CAS. Trentatrès pessetes y aquell hongo... Y encara'm dihuen lladre! *Enfadantshi.* Volen que canti! Ja ho veurem si cantaré!

Se sent el soroll d'un automòbil que's va acostant ràpidament De primer sols se percebeix el soroll llunyà de la bocina, fins a sentirse ben clar, després, el soroll del motor, que durará una estona, fins a la entrada de la senyora Ridaura.

QUIM. *Acostantse cap a l'esquerra.* Què es això?

CAS. Un automòbil. Forasters, Quim.

QUIM. Ben vinguts siguin, que ells són lo que'ns convé.

ESCENA XIII

Els mateixos, la senyora RIDAURA y la seva ACOMPANYANTA. Al final de l'escena, en MANEL

RIDAU. *Entra per l'esquerra; duu guarda-pols, vel, etc. lo mateix que l'acompanyanta* Deu els guardi...

QUIM. *Molt respectuós.* Als peus de vostès, senyores.

RIDAU. Faría'l favor d'avisar al director de l'hotel?...

QUIM. El director de l'hotel, senyora, es fòra de Vilacalmosa. Jo ocupo'l seu lloch y estích a les seves ordres...

RIDAU. Desitjaría, abans de tot, ferli alguna indicació...

QUIM. Me té a la seva disposició.

En Castells s'ha quedat contemplant, atentament, admirant, a la senyora Ridaura, sorprés de la se-

va bellesa. Despres, creient que destorba, se 'n va cap a l' esquerra a poch a poch, fins a desaparêixer. La acompanyanta se passeja pel fons, pesprés se assenta y torna a aixecarse, com fa 'l que està per obligació a un lloch y no sab en qué entretenirse.

RIDAU. *Molt confidencial.* Jo vinch aquí per un asumpte delicat y desitjo estar apartada de la gent, sempre importuna... Crech que serà per pochs dies que estaré a l'hotel, y espero esser atesa en tot lo que demani.

QUIM. Se faran els possibles pera que la senyora vegi satisfets els seus desitjos. .

RIDAU. Abans que res, li prego el silenci més absolut respecte a lo que li diré. Li adverteixo que la més petita indiscreció, serà prou pera que deixi Vilacalmosa.

QUIM. Ningú ha de saber una paraula de tot lo que em digui.

RIDAU. Gracies. Li he fet aquestes observacions per endavant perquè ja sé que cridarà l'atenció an algú la meva permanencia an aquí.. La gent es tant tafanera... Però vostè pot estar tranquil... *Encara mes confidencialment.* Jo vinch aquí per un assumpte... amorós, per què no dirho?... No se n'extranyi. No ha de succeir res .. *Somrienta.* Se tracta d'uns amors que fa temps fan el seu curs y que una entrevista en aquesta casa ha de resoldre. Aquí ha de venir un senyor, avui o demà, y ab ell hem de tenir una entrevista que segurament acabarà en casori.

QUIM. Ja entench.

RIDAU. Ja veu que es ben clara la meva vinguda a l' hotel.

QUIM. Sí, senyora.

RIDAU. Per lo tant, jo li diré ara'l meu nom y el de qui demanarà per mi.

QUIM. Perfectament.

RIDAU. *Donantli una targeta.* Una servidora... *Donantnhi una altra.* El senyor...

QUIM. *Llegint ràpidament la segona targeta.* Còm, senyora?

RIDAU. Què passa?

QUIM. En Castelleto?

RIDAU, Sí, senyor; el coneix?

QUIM. El bariton?

RIDAU. Ell mateix.

QUIM. Aleshores no tardarà a tenir resolt l'assumpte.

RIDAU. Y això?

QUIM. El senyor Castelletto se troba entre nosaltres.

RIDAU Ha arribat ja?

QUIM. Sí, senyora.

RIDAU. Millor Així, fassi acompanyarme a les habitacións que se'm destinin, cambiaré de trajo y després farà l'obsequi de presentarmhi *A l' acompanyanta:* Carmeta, fassi el favor...

QUIM. Permeti, senyora. *Cridant cap a l' establiment.* Manel!

Surt el Manel, que 's retira després de rebre l ordre den Quimet.

Fes preparar pera les senyores les dues habitacións del mitg y el salonet del costat. Després digues que vagin a buscar l' equipatge a l' automòbil. *A la senyora Ridaura.* Es un moment, no més... Vostè 'l dèu coneixer al senyor Castelletto?...

RIDAU. Personalment, no, senyor.

QUIM. Ah! així se comprèn. Perquè precisament ell era aquí quan vostè ha entrat.

RIDAU Ah! es aquell senyor de la barbeta?

QUIM. Sí, senyora.

RIDAU. No'm sab greu no haverlo conegut, perquè anant d'aquesta manera, què hauría pensat?

Torna en Manel, que diu, desde la porta:

MANEL. Les senyores tenen a punt les habitacions.

QUIM. Acompànyales.

RIDAU. Gracies. *Passant pel costat den Quimet, diu, en veu baixa.* Pot dir, mentrestant, al senyor Castelletto que jo he arribat.

QUIM. Serà servida.

RIDAU. Y sobretot, com li he dit, molta discreció.

QUIM. Pot estar tranquila.

En Manel baixa'ls graons y deixa passar davant à les senyores, entrant darrera d'elles. Poch després surt de l' hotel un mosso, que travessa l' escena cap a l' esquerra, y torna a sortir després, ja durant l' escena següent, carregat ab maletes que figura haver anat a buscar a l' automòbil.

ESCENA XIV

En QUIMET, y després en CASTELLS

QUIM. *No podent callarse el pensament que se li acut.* Vetaquí l' interès en quedarse dos o tres dies. *Va a l esquerra y fa senyes, cridant* Psit! Psit!... Si, vostè... Vingui, vingui.

CAS   *Entrant.* Què hi ha de nou? Ja es fòra aquella senyora?...

En Quimet se'l mira y diu, aparentant estar molestat.

QUIM.   Vostè es un mal amich!

CAS.   Noi, estàs desconegut!...

QUIM.   No fingeixi, home, no fingeixi! Quí s'havia de pensar que an-e mi també volgués enganyarme!

CAS.   Bé, què 't passa?

QUIM.   Ho sé tot!

CAS.   Jo també.

QUIM.   Donchs les coses se dihuen clares, sense embuts.

CAS.   Tens tota la rahó.

QÚIM.   Y vostè havía de parlar ab tota franquesa y dirme que si's volía quedar era perquè tenía un negoci a aclarir.

CAS.   Aclarimho, aclarimho tot això.

QUIM.   No, si no es pas ab mí que té d'aclarirho

CAS.   Bé, donchs, no t'entench...

QUIM.   Home, sab que ja comenso a empiparme? Y si ha de fingir tant descaradament, acabem d'una vegada!

En Castells queda sorpres del tò enèrgich ab que son pronunciades les paraules den Quimet, y temeros de que aquest s'enfadi si segueix contradint y, enfadat, el tregui, atenúa el tò de la seva veu, dihent humilment:

CAS.   Bé, home, no t'ho prenguis tant malament.

QUIM.   Donchs no vulgui negar l'evidencia!.. Confessi que vostè tenía aquí una cita ab aquella senyora que ha arribat ab l'automòbil, .

En Castells se'l mira, astorat, sense entendre lo que passa. Dubta, davant del tò ab que parla l'altre, de lo que ha de respondre.

QUIM.   Confessiho, home, confessiho!

CAS.   *Per forsa.* Bé, sí, home, es clar ..

QUIM.   Encara sembla que li sàpiga greu el respondre francament

CAS.   No, no... Ves dihent

QUIM..   *Ensenyantli una targeta.* Vegi si coneix aquest nom.

CAS.   *Llegintla y ab tota naturalitat.* No.

QUIM.   *Enfadat, fòra de tò.* Acabem d'una vegada! Si s'ha cregut que a mí també se'm passejarà com an els meus parroquians, s'equivoca de mitg a mitg, perquè jo'l faig sortir d'aquí depressa y corrents, o dich la veritat al senyor Camps.

CAS. *Ab un gran prech.* No!. Jo t'ho prego! *Cambiant de tò.* Jo't diré la veritat... peró dispensa. No sabía que no se 't podessin gastar bromes .. Vaia un gènit has posat!

QUIM. Digui la veritat: coneix o no an aquesta senyora? .

CAS. Es clar que la conech! Bé ho sabs prou que la conech!

QUIM. No pas personalment que no la coneix.

CAS. Oh, personalment, no: què tinch de conèixer personalment!

QUIM. Però ja fa temps que tenen relacions

CAS. Sí ja fa temps!

QUIM. Y que's veu que ella l'estima! Quan li he dit que vostè ja era aquí s'ha tornat tota vermella y ha obert uns ulls com taronges

CAS Tu li has dit que jo era aquí?

QUIM. Sí. Com que ella m'ho ha preguntat.

CAS. Ha preguntat per mí?

QUIM Li dich que sí M'ho ha dit tot, tot. Que vostè y ella han de tenir aquí una entrevista que acabarà en casori

CAS. Escolta, escolta, Quimet, però no t'enfadis.

QUIM. Ja hi tornem?

CAS. Vols dir que no es un complot tramat pel senyor Camps?

QUIM. Sembla mentida que ab lo que passa estigui tant d'humor!

CAS. No, però'm sembla que ets tu que fas broma.

QUIM. Tiri. tiri. Apa, vagi a prepararse pera rèbrela ab tota solemnitat, que s'ho val

CAS. Es que...

QUIM. Tiri home! A mudarse li dich! Posis lo millor que tingui. *Agafantlo pel bras y enduhentsel cap a l'hotel.* Anem, que si ella baixés y no'l trobés a punt potser s'enfadaría.

CAS. *Resignat.* Anem, anem, Quimet.

QUIM. Sí, home.

Entren a l'hotel. L'escena resta un moment silenciosa fins que se sent la bocina de l'automòbil y entra'l Xofer.

ESCENA XV

El XOFER; a poch en MANEL y en CISCO. El primer entra per la dreta y els darrers per l'hotel.

XOFER. *Entrant.* Ep! *Toca la bocina.* Ep! Això sembla *el silencio de la muerte.*

MANEL *Sortint* Digui.

XOFER. *Escarnintlo* Morro o penca?... Ola, minyó!... A veure, qui's cuida d'endressar o dir hont se endressa'l carruatge, aquella joguina de xeixanta cavalls.

MANEL. Ah! Desseguida!

XOFER. No aneu tant depressa. Potser es més urgent portarme alguna cosa que m'estobi el pas dels macarrons, que se m'hi ha fet un envà de pols que priva la circulacíó de l'aire.

MANEL Què voleu beure?

XOFER. Una cosa delicada, que vesteixi.

MANEL. Vaig desseguida. *Entra a l'hotel.*

XOFER. *Mira cap a la dreta y fa sonar la bocina tres o quatre vegades.* Noys! fora d'aquí! No hi jugueu ab aquest animal, que es de mira y no'n tochs.

CISCO. *Que ha sortit al sentir la bocina.* M'ha espantat aquest soroll!

XOFER. Que us pensaveu que entrava'l convoy aqui dintre?

MANEL. *Surt ab una safata, en la qual hi porta dues ampolles, una de licor y una d'aigua, y dues copes.* Teniu, veyeu si us aclareix la canonada.

XOFER. Visca! *Beu.* Ah!... molt bé, minyó. Això retorna. Això, pel cos, es com la benzina pel motor: dóna empenta.

MANEL Sou el xofer d'aquella senyora?

XOFER. D'aquella postal de moviment, heu de dir

CISCO. Veniu de molt lluny?

XOFER Trentasset kilòmetres en mitja hora.

MANEL De Barcelona?

XOFER Justos!

MANEL Ves si corre això. Un cotxe ab dos cavalls necessita quatre hores.

XOFER Vos direu! Us sembla que, si no hi hagués hagut ventatja, jo hauría deixat un parell d'angelets que cuidava, un tronch ab una sang!.

MOSSO. Ah, ereu cotxer abans?

XOFER Y ab molta honra!

MANEL. Y vareu fervos xofer ..

XOFE. Va costarme una miqueta, perquè calía ser persona fina.

MANEL. Y us hi vareu tornar?

XOFE. *Ab còmica pressumpció.* Què no salta a la vista?

CISCO. *Que està mirant cap a la dreta, com si contemplés l' automòbil.* Ha d' esser bonich anar corrent depressa, carretera enllà, com un llampech!...

XOFE. No podeu fervosen càrrech. Figureuvos una carretera llarga, llarga, que sembla que may ha d'acabarse, y us l'empasseu com aixó. *Beu una copa qne s' havia posat.* Ja està

MANEL. A tota marxa!

XOFE. A tota màquina! Y quant voleu anar més depressa y els xeixanta cavalls no poden, aleshores *Toca la bocina* au! au! au! y veureu que la màquina s'engresca y s'engresquen els que van a sobre, y no veyeu rès, ni la por, ni el gos que s'aixafa y queda grinyolant inútilment, perque'l combregar no hi es a temps!

MANEL. Es admirable!

XOFE. No us ho podeu figurar!... Quan ell porta la arrencada! . Oh, aleshores...

MÚSICA

Taf, taf, taf,
l'automòbil es el rey,
el rey de la carretera.
Mech, mech, mech.
quan fa mech no us hi encanteu
ni li aneu pas al darrera
perquè no l'atrapareu.

Quan ell porta l'arrrencada
procureu no anar badant,
perquè d'una revolada
se us trauría del davant.
Taf, taf, taf,
al seu pas tothom s'encanta
ple de gran admiració,
però ell avansa y canta
la seva estrident cansó;
la cansó del mech, mech, mech,
y atravessa valls y planes
furient com un llampech.

ELS ALTRES. Taf, taf, taf.
l'automòbil es el rey
el rey de la carretera.
Mech, mech, mech,

quant fa mech no us hi encanteu
ni li aneu pas al derrera,
perquè no l'atrapareu!

PARLAT

MANEL Res, que'ns haurem de fer xofers.

CISCO. Que't creus que serveix tothom?

XOFE. No: s'hi ha de tenir inclinació desde petit. *Anant cap a l'esquerra.* Altra vegada, nois? Fòra d'aquí! *Toca la bocina*

MANEL Si el voleu entrar al garage...

XOFE, Si, si, es millor, perquè l'animalet está cansat.

MANEL. *An en Cisco.* Vés, ensènyali

Se 'n van el Xofer y en Cisco. En Manel recull la safata y entra al hotel Quan son fòra, se sent altra volta l'automòbil que se'n va.

ESCENA XVI

En QUIMET y en CASTELLS. Desprès la senyora RIDAURA y l'ACOMPANYANTA

QUIM. *Per l' hotel.* Molt bé, Castells, molt bé. Sembla tot un altre.

CAS. Te sembla que estích decent pera rebre a la senyora Ridaura?

QUIM. Ja ho crech!

CAS. Donchs esperarem els aconteixements *S' asseu.*

QUIM Y expliqui, expliqui alguna cosa... Còm la va conèixer an ella?

CAS. Però si encara no la conech!

QUIM. Bé, còm van comensar les relacions?

CAS. Ah!... vaia una feina'm busques!

QUIM. Digui, digui. .

CAS. Donchs vetaquí que. . *Com si anés a explicar una rondalla.* Una vegada... Ja veuràs que un día...

Apareixen a la porta de l' hotel la senyora Ridau-y l'acompanyanta.

QUIM. La senyora Ridaura...

CAS. Ja t'ho esplicaré un altre dia.

En Quimet va fins a la escala a saludar a la senyora Ridaura, que 's presenta ab una "toilette" veritablement esplèndida y atractiva, encara que molt seriosa.

QUIM Senyora Aqui té 'l senyor Castelletto, que la esperava .. *An en Castelletto.* Donya Angelina Ridaura .

En Castells, desde que ha entrat la senyora, ha donat mostres de gran admiració. Ha anat arreglantse la roba, com si li semblés que no està prou bé pera correspondre a l' elegancia d' ella, y en tots els detalls dona a entendre que la bellesa de ella l' atreu irresistiblement. Quan en Quimet ha anunciat la presencia d' ella, s' ha aixecat rapidament, y quan li ha fet la presentació l' ha saludada molt afectuosament, llevantse 'l barret. Ella hi ha correspost ab un graciós y gentil moviment de cap y després s' allarguen les mans.

CAS. Senyora, als seus peus ..

RIDAU. *Visiblement emocionada,* Per fi podem veurens...

En Quimet se 'ls mira satisfet, y després diu

QUIM. Si volen passar al salonet...

CAS. Com vostè vulgui, senyora ..

RIDAU. No, no cal. Acabarem aviat y després me plauría anar a donar un passeig per aquets volts ..

QUIM. Aleshores, ab el seu permís...

Ells el saluden y se'n va. En Castells indica a la senyora Ridaura que prengui seient y ella ho fa, al voltant d' una taula. Ell seu al extrem oposat L' acompanyanta, com a la primera escena que ha sortit, s'ha colocat cap el fons.

CAS. *Pera comensar a dir quelcom.* Senyora, el viatge la deu haver molestat y potser no era prudent encara...

RIDAU. No, ha estat curt; per altra part, fassis càrrech de l' ansia ab que esperava aquest moment.

CAS. Sí, es clar... L' ansía natural...

RIDAU. Potser que anessim a l' assumpte...

CAS. No; no cal precipitarse

RIDAU. Com vulgui, però crech que es més convenient enllestir. Podría venir algun importú y ...

CAS. Estich a les seves ordres.

RIDAU. *Somrient.* Vostè té present les condicions d' aquesta entrevista..

CAS. Perfectament

RIDAU. Vostè m' ha de donar an-e mi la meva darrera carta y jo a vostè la seva...

CAS. Això es.

RIDAU. Vegi si recorda aquesta lletra.

Li entrega una carta, Ell hi passa àvidament els ulls y ab moviments del rostre demostra la contrarietat que sofreix al compendre clarament de lo que se tracta.

CAS. *Ab tota ingenuitat, escapantseli.* Aquesta carta no es meva.

RIDAU. *Ab certa sorpresa.* Còm diu?

CAS. *Donantse compte del disbarat.* Que aquesta carta no es meva. Encara que escrita per la meva mà, correspon a vostè, que pera vostè vaig escriurela

RIDAU Gracies

CAS *Com si butxaquegés.* Vegi si vostè coneix aquesta... Dispensi: la tinch a l'altra roba. Vaig a buscarla *Fent acció d'aixecarse.*

RIDAU. No, no cal Bé prou temps que queda pera veurela

CAS. De totes maneres aquí 'n tinch una, *Ensenyantla.* que per ella podrà veure qui soch jo

RIDAU *Llegint el sobre de la que li ha ensenyat ell.* «Senyor don G. Castelletto.» Perfectament Si es servit. *L'hi torna.*

CAS. Gracies

RIDAU Y anant a l'objecte de l'entrevista..

CAS No cal repetirlo Prou clarament diu quin es aquella carta. Resoldre la manera de satisfer la passió que de tant temps ens lliga.

RIDAU Això es Aquella passió nascuda a París .

CAS. Un día.

RIDAU. *Reprenentlo, graciosament.* Una nit. Una nit en la qual vostè va ferme sentir la emoció més forta de la meva vida

CAS. Oh! quina emoció!

RIDAU. *Apassionadament.* El teatre ple, ple de gent entusiasta per vostè .. Y jo, una dòna aymant de tot lo de casa, veia un català que era aplaudit y festejat pel públich que ha vist passar pel seu davant a les més grans notabilitats europees!

CAS Aquell públich!... Aquell públich tant inteligent!

RIDAU. A vostè'l devía sorpendre aquella carteta meva ..

CAS Es clar, me va sorpendre..

RIDAU. Y d'això fa ja tres anys.

CAS. Tres anys justos y cabals

RIDAU. Tres anys que'ns cartegem y sembla ahir que vam comensar, veritat?

CAS. Sí, en efecte: sembla ahir que vaig rebre la primera carta seva aquella nit, a París, ab el teatre ple, tothom aplaudint entusiasmat.

RIDAU. Vostè aleshores no duia barba... Ha cambiat molt .

CAS. Sí, he millorat bastant. No obstant, de barba tampoch ne porto ara

RIDAU. Y donchs?

CAS. Es postissa. *Ella fa un gest de sorpresa.* Jo li diré... Me l' he posada pera fugir dels importuns. L' any passat vaig trobarme a Caldetes. .

RIDAU. No'm va escriure desde la Garriga?

CAS. Dich, sí; a la Garriga. Donchs a la Garriga quan van saber qui era jo, sempre volíen que cantés, que expliqués els meus èxits Tothom m'empaytava. Y ay, amiga meva! Si aquí no m'hagués posat barba, també m'hauríen empaytat. La gent es molestosa, creguim.

RIDAU. Jesús, quanta modestia!

CAS. Es un defecte, ho reconech! *Pausa.* Y tornant als nostres assumptes, dech dirli que tenía pressentiments de la seva bellesa però no creia que fos tanta!

RIDAU. Els seus elogis sols puch aceptarlos per venir de qui venen...

CAS. *Entusiasmantse.* Oh! no són elogis servils, no. Jo no havía vist may hermosura comparable a la seva...

RIDAU. Apassionat, com sempre!...

CAS. Es un altre defecte.

RIDAU. Bell defecte, a fe!... *Pausa.* Què li sembla si anessim a donar un passeig abans de que's fassi vespre?. . Espero tenir el plaher de que vostè m'acompanyi...

CAS. El plaher serà per mi acompanyarla...

RIDAU. Potser li es molesta la meva petició, y me he prés una llibertat excessiva...

CAS. Què més puch fer jo en aquets moments de joia, que posarme al seu servei? *Se queden parlant baix, fins que en Quimet els dirigeix la paraula.*

ESCENA XVII

Els mateixos, més en QUIMET

QUIM. *A la porta de l' hotel, donant ordres de cara a dintre.* Manel, que ja puja una tartana y es hora de tenirho tot a punt, que venen forasters! *Baixa 'ls graons y veient drets a la senyora Ridaura y an en Castells, pregunta* Se'n van?

CAS. Ens en anem a passejar una estona. La senyora

Ridaura tè desitg de de conèixer Vilacalmosa.
Se va acostant un soroll de picarols.

QUIM. Es la millor hora El sol comensa a caure y la fresca del cap-vespre convida a caminar. Vagin pel camí de l'ermita, a la dreta, ahont la carretera fa una giragonsa, que en aquesta hora'l paisatge que desde allí's domina presenta un magnifich aspecte

CAS Quant vostè vulgui, senyora *Li ofereix el bras.*

RIDAU. *Acceptantli.* Anem, donchs. *A l' acompanyanta.* Vingui, Carmeta

Se 'n van cap al fons, esquerra.

CAS. Fins després

QUIM. Estiguin bonets

Els acompanya fins al fons y després figura que se'ls mira quan ja són fòra En-càbat baixa a la escena y diu per ell mateix.

A mi m volía fer empassar gat per llebre?

ESCENA XVIII

En QUIMET, més el doctor GARRIGA y un mosso, ab maletes, sombrereres, etc.

GARRI. *Entrant per la dreta, seguit del mosso.* Deu el guardi...

QUIM. Servidor de vostè.

GARRI Don Joaquím Tarrés?..

QUIM. Parla ab ell.

GARRI *Treu la cartera, y d'ella una targeta y una carta.* Si es servit

QUIM. *Sorprés, llegint lo que l'altre li entrega·* Còm?.. Vostè es el doctor Garriga?

GARRI Pera servirlo

QUIM. Gracies.. Però escolti: no deia en carta de ahir que no arribaría fins la setmana entrant?

GARRI M' he pogut excusar d'assistir a una consulta que tenía, y he avensat el viatge.

QUIM. Bé, be, però es que ara...

GARRI. Què?

QUIM. Ja hi ha un metge a l'establiment.

GARRI. Com s'entén?

QUIM. Encara que no m's interinament, per dos o tres dies

GARRI Aleshores no hi fa res. Al contrari, tindré forsa gust en saludarlo..

QUIM. Fassi el fa·or .. *Entren tots a l' hotel.*

MÚSICA

El sol va a la posta, enrogint el celatge del fons y donant una tonalitat també rogenca, lluminosa, a tota l' escena. Se sent al lluny el chor de dònes que comensa a cantar la sardana. L' escena queda un moment silenciosa. A poch surten d' esquerra a dreta, en Castells, la senyora Ridaura y la acompanyanta, que 'ls va darrera. Caminen pausadament, fent brasset, ell ensenyant el paisatge. Quan són a la dreta, sempre al fons, se queden un moment aturats, de espatlles al públich. En aquell moment entren per la dreta en Castelletto y en Vidal. Els altres, al sentir passos se giren y saluden, però no més els correspont en Vidal, per què en Castelletto va davant, En Vidal dissimuladament torna a mirarse a la senyora Ridaura, y quan crida al seu company, aquest ja es a la porta de l' hotel.

ESCENA DARRERA

En CASTELLS, la senyora RIDAURA y l'acompanyanta al fons. Per la dreta, en CASTELLETTO y en VIDAL

VIDAL. *Ben marcat.* Castelletto, Castelletto!
CASTE. Què 't passa?
VIDAL Quina dòna més bonica!

En Castelletto no 'n fa cas y entra a 'l hotel, seguit del seu company. L' escena s' ha anat enfosquin, molt lleugerament. En Castells, la senyora Ridaura y l' acompanyanta han desaparegut pel fons dreta. Al lluny segueix cantant el chor. L' escena queda quieta. Se senten aprop els esquellots com d' un ramat que passa, sense veures. El teló baixa pausadament y s' acaba 'l primer acte

ACTE SEGON

La mateixa decoració de l'acte anterior. L'escena s'ha anat enfosquint, y el to de les montanyes del fons amoratantse; el cel pren tons de blau trasparent y comensa a brillar, teune, alguna estela. Abans d'aixecarse'l teló comensa a sentirse el Chor d'homes que, al lluny, canta la «Cansó del batre», que segueix quan el teló es enlaire y va perdentse poc a poc.

ESCENA PRIMERA

Chor d' homes, que no's veu. En CASTELLETTO, en VIDAL, en QUIMET y el Dr. GARRIGA

MÚSICA

Anem batent, anem cantant,
que'l blat esclati triomfant.
Cantem, companys la cansó,
la cansó del batedó,
que'ls cants allarguen el día
y fan estimà'l demà
desconegut, que vindrà
ple d'alegría.
Anem batent, anem cantant,
que'l blat esclati triomfant.

PARLAT

QUIM. *Als altres tres que junt ab ell estan al fons, com pera millor escoltar el cant.* Ells en dihuen la «Cansó del batre» y cada día, a l'hora baixa, la fan sentir quan van camí de la vila. *Baixen a l'escena.*

CASTE. Hermós espectacle! En la quietut del capvespre aquets cants produheixen forta emoció!

En Vidal y en Castelletto s'han assegut en primer terme. En Quimet y el doctor Garriga se passegen per l'escena, enrahonant baix.

VIDAL Te sents poeta?
CASTE. Estich enamorat, Vidal.
VIDAL. Sense saber de quí.
CASTE. T'equivoques. Sé ben bé qui es aquesta dòna. Es clar que no puch precisarte si té'ls ulls negres, com els hi desitjava en els meus primers díes d'enamorat; però conech a fons el seu caràcter, que ab tres anys de cartejarnos he tingut ocasió d'anarlo estudiant. *Pausa.* Ara, així y tot, es natural que tingui afany de conèixela.
VIDAL D'una hora lluny se't veu l'impaciencia.
CASTE. Estich neguitós perquè no vam concretar ab ella la manera de presentarnos aquí; y mentrestant pot passar temps y no sabem si ha vingut o no, perquè vés a endevinar si s'ha donat a conèixer o si ha mantingut l'incògnit.
VIDAL. Jo de tu preguntaría.
CASTE. No, esperem.
VIDAL. Estàs neguitós y no vols preguntar? No sé perquè tants escrùpuls... Jo me n'enteraría desseguida.
CASTE. Ja's coneix que ets periodista *Segueixen enrahonant baix.*
GARRI. *An en Quimet, com seguint la conversa que tenien en veu baixa.* Naturalment que podía esperar la setmana entrant pera empendre'l viatge, però he pensat que potser a l'establiment no hi havía metge, y ..
QUIM. Sí, ben fet, ben fet.
VIDAL. *Seguint la conversa ab en Castelletto.* Veuràs, fòra dubtes Vaig a preguntarli
CASTE. Espera que no enrahoni ab aquell senyor .. No es prudent .
VIDAL Encara tens prudencia, tu? Ara sí que no comprench com has pogut ferte un nom. *En aquest moment passen aprop d'ells en Quimet y el doctor Garriga, y en Vidal emprèn, resolut, al primer.* Escolti, jove. *Al doctor Garriga* Permeti un moment...
GARRI Fassi, fassi
QUIM. Servidor de vostè.
VIDAL El meu company voldría saber ..
CASTE. *Interrompentlo.* Si ha vingut aquí una senyora sola...

QUIM. Una senyora sola?

CASTE. Ja li diré més clar. Una senyora que hagi mantingut en certa reserva'l seu nom...

QUIM. Que jo l'hagi vista, no senyor.

VIDAL Així es que no ha vingut encara.

CASTE. Es clar!. Res més, dispensi.

QUIM De res, home.

VIDAL Escolti: a quina hora se sopa en aquesta casa?

QUIM. Es qüestió d'esperarse mitja hora No obstant, si volen que se'ls serveixi desseguida també's farà.

CASTE No, no cal. Podríem, mentrestant, anar a allargar una mica les cames. Encare les tinch enrampades del viatge.

VIDAL. Anem, donchs. *S'aixeca, decidit.*

QUIM Se'n van?

VIDAL A donar un tom de pobre.

QUIM. Com els sembli.

CASTE. Fins després, senyors

QUIM Estiguin bonets

CARRI. Passintho be. *En Castelletto y en Vidal sen van per l'esquerra.*

ESCENA II

En QUIMET y el Doctor GARRIGA.—Poch després el XOFER y el MOSSO, que entren sostenint a l'ERNEST

QUIM. Com li deia, la feina es ben poca en aquesta casa. Aquí tothom està bo, la salut es inmillorable... *Se senten ais perllongats de l'Ernest.*

QUIM. *Alarmat.* Què són aquets ais?

GARRI Què passa?

XOFER. *Entrant, junt ab el Mosso, sostenint a l'Ernest, que boi no pot caminar.* No s'apuri, home, no s'apuri. Aveiam, en aquest poble qui's cuida d'això de la Casa de socorro.

QUIM. Què ha estat, senyor Ernest?

XOFER. Res: una caiguda de cavall y mitja dotzeneta de costelles fracturades

ERN. Ai!. Ai! .. *El fan seure.*

QUIM Senyor doctor, aquí dels seus auxilis.

XOFER Me sembla que si no són espirituals no cal que s'hi amohini

QUIM. Home, no digueu això ..

XOFER. Als malalts ha d'animarsels *El Doctor Garriga fa'l desentes y en Quimet torna a pregarlo*

QUIM. Doctor Garriga...

GARRI. Dispensi, però no pot esser. A l'establiment hi ha un altre metge en exercici y podria semblarli ussurpació d'atribucions...

QUIM. Home, per Déu!...

En Quimet segueix pregantli en veu baixa que atengui al pacient, y l'altre excusantse.

XOFER. *A l'Ernest, que no para de gemegar* Però, sant cristià, qui el feia córrer d'aquella manera?...

ERNE. Ai!... Ai!...

XOFER. Calmis, que desseguida vindrà'l doctor...Deixil romiar què ha de receptarli pera enviarlo a l'altre barri.

ERNE. Ai!... Ai...

QUIM. *Al doctor Garriga.* Que no sent al pacient com se exclama?

GARRI. Però vostè per què no envia a buscar al doctor Castells?

XOFER. Encara no està dicidit això? *Al mosso.* Ves, noi, baixa a vila y digues al bagulaire que pugi a pendre mides, que quan el metge se dicidirà ja haurà d intervenirhi ell.

ERNE. Ai!... Ai!...

QUIM. Feu el favor de callar, vós!

XOFER. Per què? També voleu enganyarlo a l'home, estant a les portes de la mort?

QUIM. Calleu!... *Al doctor Garriga.* Senyor Garriga, no pensava que vostè tingués tanta sang freda.

XOFER Vès que li fa al senyor doctor que 'ns morim d'una caiguda, si ell es capàs de matarnos ab una recepta?

GARRI. Home, gracies pel favor.

XOFER Es justicia.

QUIM *Cridant a la porta de l'hotel.* Manel!... Vès si trobes al doctor Castells... *escapantli.* que tampoch servirà de res!

XOFER També té por de ussurpar atribucions aquest?

QUIM. Mentrestant, entrem al malalt a dins.

XOFER. *Agafant altre cop a l'Ernest, junt ab el mosso.* Arri, tartrana

QUIM. No s'apuri, senyor Ernest, que això no serà res.

XOFER No..., un cop d'aire. Ja veu que'l metge no hi dóna cap importancia.

GARRI No es això, home, però...

Y figurant que segueix excusantse, entren tots a l' hotel.

ESCENA III

Els senyors CAMPS, CASAS y CAMINS.—Donya ANTONIA FLORENTINA y Eulalia.—Homes y dònes que no parlen. —Després el XOFER y el Mosso.

Tots venen del fons dreta. Al davant els homes, que venen apresats, aixugentse la suor y esbufegant, Comensen a parlar aixi que entren y van desapareixent per la porta de l' hotel

CASAS. Vaia una manera de fernos córrer!

CAMPS. Diu que ha donat tres tamborelles!

MAS. Y tant que'l coneix el seu cavall!

CAMPS. Aquest any no cullirem pels disgustos de aquesta tarde.

Entren les senyores, també bufant, al davant de totes donya Antonia. Al mateix temps per la porta de l' hotel se presenten el Xofer y el mosso.

ANTO. Ai, el meu fill del meu cor!

FLO Veu, Eulalia això no'ls passa an els poetes.

EULA Estich tota acalorada!

XOFER. *Desde la porta.* No cal que corrin senyores. La cosa va llarga y ja hi seran a temps. Els metges ara discuteixen y mentrestant el malalt està segur...

ANTO. Quants n'hi ha de metges?

XOFER. Dos, lo qual vol dir que quan s'hi possin, el mataran més depresa

ANTO. Fill meu!... Fill meu!...

Entren totes a l' hotel. El Xofer y el mosso les deixen passar y després se 'n van ells cap a l' esquerra tot dient.

XOFER. Ja voldría estarhi jo de malalt per trobar un metge que fes això, que del primer cop-de-puny a mitja màquina l'enviava a la casa de socorro, y del segon a tota màquina a l'Este.

MOSSO. Hont es l' Este?

XOFER. Un cementiri de Barcelona.

ESCENA IV

LLUISET y MATILDE, que venen corrent y jugant, pel fons dreta.

MÚSICA

LLUISET. Matildeta, Matildeta,
correspongui al meu amor.

MATILDE. Y si no hi corresponía?
LLUISET. Fora empènyem a la mort!
MATILDE. Quin horror!
LLUISET. Miri que'l cor se'm desboca
y an aquí hi haurà un fracàs
y vostè'n tindrà la culpa...
MATILDE. Freni un xich y anirà al pas,
si es que pot.
LLUISET. No puch pas.
MATILDE. Donchs fàssil anar al trot.
LLUISET. No bromegi.
MATILDE. No bromejo,
vuy dir que no corri tant,
que'm dongi temps per pensarmhi.
LLUISET. Es que'l temps passa volant.
MATILDE. Díguili que tingui calma,
no's llensi ab aquest furor.
LLUISET. Es que l'amor m'esperona.
MATILDE. Donchs contiho an el amor.
LLUISET. Quin dolor!
MATILDE. Y per si jo'm decidía
a accedí a ses pretensions,
ab què compta per casarse?
LLUISET. Ab un grapat de cansons.
MATILDE. De cansons no se'n pot viure;
vuy dir ai compta ab cabals.
LLUISET. Ab cabals y ab influencies
per guanyarne als Jochs Florals.

Matildeta, Matildeta,
correspongui al meu amor.

PARLAT

MATIL. No m'hi conformo pas. Hauriem de passarnos la vida menjant flors naturals... y violes de argent

LLUI. No sigui tant esquerpa als meus sentiments. Pensi que l'estimo molt

MATIL. Ja ho sé... Fins al cel .

LLUI. Y que vui casarme ab vostè

MATIL. No vagi tant depressa... Pensi que la caiguda de l'Ernest ens ha fet córrer molt y ens convé reposar.

LLUI. Es que jo no'm cansaria mai de dirli que la estimo.

MATIL. També ho sé... Y fins sé que jo'm cansaria de sentirli dir el dia que estés de malhumor.

LLUI. Es una ingrata, Matilde... Però'l meu amor està per damunt de petiteses, y no faig cas del seu gènit.

MATIL. Vol dir?
LLUI. Demanim una prova y veurà com no l'enganyo.
MATIL. Sí?
LLUI. Sí.
MATIL. Donchs, conformes Jo li exigiré una prova del seu amor, y si la dóna jo prometo estimarlo... Fet?
LLUI. Fet!
MATIL. Vostè no ha de fer més versos.
LLUI. No sigui tant crudel!
MATIL. Lo dit, dit!
LLUI. Està bé. No faré més versos. Però diguim ara que serà meva...
MATIL. Oh, encara no hem acabat.
LLUI. Què més vol de mi, dòna... perversa?
MATIL. Si m'insulta, res.
LLUI. Retiro la paraula. Digui, què vol més?
MATIL. Que vostè fassi a les meves mans totes les poesies que porta damunt en aquest moment.
MLUI. Les llensarà?
MATIL. No.
LLUI. Les estriparà?
MATIL. No. Me reservo ferne lo que'm sembli.
LLUI. Y m' estimarà?
MATIL. Si.
LLUI. Tingui, donchs *Se treu un munt de papers de les butxaques, y va deixantlos sobre la taula. Ella'ls va agafant d' un a un.* Aqui t é'l pa del meu esperit.
MATIL. D'aquest pa sí que no'n podriem viure.
LLUI. Deixim besarlos abans ..

Dissimuladament vol besarli la mà. Ella li pega un cop.

MATIL. Y ara!
LLUI. Era una prova més del meu amor.
MATIL. Ja'n tinch prou ab aquesta. . Moltes gracies, Lluiset.. Ara jo cremaré aquets papers y tot això haurà d'agrairme la poesia.
LLUI. No, això no!...
MATIL. Son meves, ara...
LLUI. Donchs diguim que m'estima...
MATIL. Ja li diré més tard ..
LLUIr No, no, no s'hi val... Donguim els versos..
MATIL. Sant Mateu qui troba es seu, jo'ls he trobat sobre la taula...

Fuig y ell li corre darrera. Després de donar una volta per l'escena, ella va cap a l'hotel, seguida d, ell. Quan són a la porta 's topan ab en Castells.

LLUI. Són meus! Són meus!
MATIL. *Topant ab en Castells.* Ai, dispensi, senyor doctor!
LLUI. Senyor doctor, perdoni!

ESCENA V

En CASTELLLS y la senyora RIDAURA

CAS. *An en Lluiset y la Matilde.* Estan dispensats! *A la Ridaura.* Per fi, amiga meva, he pogut deixar aquella gent empipadora! Aquí al menos se respira!
RIDAU. No's troba bé? Vol que fassi portar alguna cosa?
CAS. No, senyora, no; no cal: sols necesito aire, respirar ab tota llibertat. Y després tenirla a vostè aprop, al meu costat, perquè desitjo dirli que es de necesitat que deixem quant abans millor Vilacalmosa, perquè pensi el dolor que per mí seria que ara un altre me la prengués.
RIDAU. Y quí vol que'm prengui?
CAS. Què sé jo! Podria arribar aquell d'un moment a l'altre, y.. *tableau!*
RIDAU. Quí? Quí vol dir?
CAS. Ah! es veritat que vostè encara no dèu saberne res. Està a punt d'arribar un senyor que té una fama de Tenorio que esparvera, y diuen males llengües que allà ont-ell posa l'ull es peix al cove.
RIDAU. Y ara! Y vostè creu que jo m'haig de deixar conquistar pel primer que arribi, per Tenorio que sigui?
CAS. Es veritat, Angelina. Perdoni, jo li prego, aquets moments de gelosia.
RIDAU. Y com vol que no li perdoni aquets defectes tan petits que al fi del fi indiquen carinyo, quan m'he fet ja'l pensament de perdonarli que durant tant temps m'hagi amagat que vostè es doctor en medecina?
CAS. Ah! però vostè també creu que jo soch metge? Vostè també creu aquesta etzegallada?
RIDAU. Tothom l'anomena doctor Castells...
CAS. Té raó, es clar! Tothom s'ho creu Fins s'ho ha arribat a creure, a forsa de dirho y sentirho repetir, el mateix Quimet, que s'ha empenyat

en que jo havia de curar an aquell minyò que ha caigut del cavall... Però, no, jo no vui que vostè, l'única persona a qui puch confiar els meus secrets, també estigui en aquets error...

RIDAU. Y donchs?...

CAS. Jo vaig venir aquí, com li he dit abans, disposat a que ningú s'enterés que era en Castelletto... Van preguntarme quina professió era la meva, y vaig dirlos que la de metge.

RIDAU. No se perquè aquest empenyo en amagar el seu nom, la seva carrera

CAS. No vulgui saberho.

RIDAU. Com diu?

CAS. No vulgui saberho .. lo marejadors que són aquesta gent quan se tracta de tenir un artista a la vora.

En Quimet surt a la porta de l' ohtel, y quan veu a la senyora Ridaura parlant ab en Castells, se detura, contrariat. Per fi, per l' interés que té en parlar ab el segon, s' avensa resoludament.

ESCENA VI

Els mateixos y en QUIMET

QUIM. *Encarantse ab en Castells, però diriginlse abans, ab molt comediment, a la senyora Ridaura.* Ab el permís de vostè, senyora; me convé tenir dues paraules ab el senyor...

RIDAU. Vostè'l té...

QUIM. Sentiría molt .

RIDAU. No, senyor, no.. Precisament en aquest instant me retirava

Fa acció d' anarsen y en Castells l' acompanya fins a la porta de l' hotel. Ella saluda y desapareix. Quan es fòra, en Castells diu:

CAS. Digues, Quimet, què passa?

QUIM. *Molt dur de tó.* Passa, que vostè ha compromès el nom d'aquesta casa y es precís que miri d' anarsen desseguida.

CAS. Jo?... Jo he compromès el nom de la casa?... El sagrat nom d'aquesta casa? L'inmaculat nom ..

QUIM. No estich per discursos ..

CAS. Però escolta, benaventurat. Qui't feia dir an-e tú que'm cridessin an-e mi pera curar an aquell xicot? Què no ho sabies que'm posaves en un compromís? Jo no he compromès el nom de la casa... Tú has compromès el meu ..

QUIM. Donchs bé, perquè no torni a succehir, lo millor es que se'n vagi.

CAS Però digam: perquè'm vols fer pagar an-e mi la culpa dels cavalls que llensen al cavaller?

QUIM. Ab tot això es com si no'm digués res. Jo lo que li dich es que se'n vagi desseguida...

CAS. Desseguida?... Ja sabs lo que díus? No tens en compte que jo, en aquesta casa, hi tinch una dòna molt guapa ab una pila de mils duros y un automòbil de xeixanta cavalls?

QUIM. Arreglis com vulgui, però vostè no pot estar una hora més an aquí.

CAS. Es a dir que'm treus?... Es a dir que d'aquella amistat del Català de Barcelona, que va comensar ab pesses de dues pessetes que tu'm deixaves, ja no'n queda res?

QUIM Jo no trech a l'amich... trech al que ha compromes la casa...

CAS Y vols que me'n vagi?

QUIM. Desseguida!

CAS. Es l' última paraula?

QUIM. L'última!

CAS. *Espontaniament:* Ni un ral menos?

QUIM. Ja l'hi he dit.

CAS. *Pregantlo.* Quimet, no siguis crudel! Pensa que me tires a terra tot el meu pervindre... Deixamhi estar no més fins demà .. y jo't prometo que no serà interrompuda la calma de Vilacalmosa.

QUIM. *Comensant a entregarse,* Però pensi ab el mal paper que m'ha fet fer a n'mi, no sabent curar al senyor Ernest!..

CAS. Y per què t'hi has empenyat en que jo, davant d'un malalt, fes el paper de metge? Apa, Quimet, deixaho correr! Recòrdat que fa tretze anys que'ns coneixem ..

QUIM. *Entregantse més.* Ja li he dit que jo no treia a l'amich...

CAS. Treus al metge, veritat? Donchs ja es fòra. Feste'l càrrech que he estripat el titol...

QUIM. No, no estich pas per bromes ..

CAS Me quedo, oi? . Oi que si?...

QUIM Però fins demà no més .

CAS. Y sí, home. conformes. Mentrestant vaig a avisar a la senyora que's prepari pera marxar demà mateix *Se'n va per l'hotel.*

ESCENA VII

En QUIMET; per l'esquerra, en CASTELLETTO y en VIDAL; després el senyor CAMPS

CASTE. *Entrant, decidit, davant d'en Vidal, s'encara ab en Quimet.* Perdoni!
CASTE. Déu els guardi.
QUIM. Vostè es, segons ha dit, l'encarregat de l'hotel?
QUIM. Per servirlo
CASTE. Y jo, no sab quí soc?
QUIM Si no m'equivoco, ha donat el nom de Castells...
CASTE. Perfectament, si, senyor. Castells es el nom de familia... Però jo tinch un altre nom... un nom d'artista...
QUIM. No entench
CASTE. Jo soch en Castelletto! ..
QUIM. *Del tot sorprés.* Què diu ara?... Calli que si el senten!...
CASTE. Precisament ho vui dir ben alt pera que'm senti tothom .. El meu nom no l'he tingut d'amagar mai!
QUIM. Amàguil ara, creguim.
CASTE. De cap de les maneres Vui saber qui es que avui, contractat per uns senyors que estíuegen aquí, ha tirat per terra la meva fama artística; qui ha estat que ha fet que 'l nom de Castelletto, que milers de llavis han lloat sempre, avui, a Vilacalmosa, un poble ignorat, fos trepitjat de la manera més vergonyosa.
QUIM. Home, per Déu, calmis.
CASTE. No'm vingui ab calmants! Fassi el favor de presentarme desseguida, al moment, als organisadors de la funció.
QUIM. Ai de vostè si l'atrapaven!
CASTE. Però que no sab vostè que no he estat jo qui ha cantat aquí, aquesta tarde?
QUIM Sí, es clar que ho sé ..
CASTE. Y donchs, a què venen aquestes amenasses?
QUIM. Però es que'ls organisardors de la funció busquen an en Castelletto pera ferlo agafar y si vostè diu que ho es l'agafen a vostè.
VIDAL. Justos!
CASTE. Es a dir que ara jo m'haig de fer passar per

un altre perquè no m'agafin per un delicte que no he comès?. . Tiri,ti ri, aveiam qui ha estat l'organisador d'això .. Bé ho veurà que jo no soch l'altre.

VIDAL. Si no es cego.

QUIM. Es que a l'altre no'l coneixen.

CASTE. Y donchs, ab qui han tingut els tractes?

QUIM. Ab el seu representant.

CASTE. Però es que vostè suposa que jo puch consentir que això quedi així? Creu que jo estaré conforme en que'l meu nom sigui atropellat d'aquesta manera?

QUIM. Bé, no ha anat pas tant malament com vostè suposa...

CASTE. Si torna a dir això el consideraré complis! En tot el poble no's parla de res més. A l'estanch, al cafè, a la taberna, a tot arreu se diuhen pestes den Castelletto. Per tant, vegi què s'ha de fer pera que jo quedi en el lloch degut... Vuy que consti ben alt, d'una manera clara, que aqui no hi ha altre Castelletto que jo.

En aquest moment treu el cap el senyor Camps, y recullint les últimes paraules indica ab gestes lo que va a fer, passant la escena cautelosament, pera que els altres no s'adonin d'ell. Desapareix per la esquerra.

QUIM. Creguim a mi, no digui res absolutament. En aquest instant li convé que ningú sàpiga que es aquí, perquè un mal entès podría perjudicarlo. Jo'm cuidaré de desfer l'erro quan sigui oportú.

CASTE. Es que tot lo que tardi a saberse la veritat, la calumnia's farà més grossa!...

QUIM. Si ja quasi no se'n parla...

CASTE. Es precís que ni aquest quasi existeixi... *Van sortint gent del hotel.*

QUIM. Creguim, calli, home.

VIDAL. Bé, donchs, deixa fer... A arreglarho nosaltres sempre hi serem a temps.

ESCENA VIII

Els mateixos, donya ANTONIA, MATILDE, FLORENTINA, EULALIA. Els senyors CASAS, CAMINS, MAS y algun altre que no parla. La senyora RIDAURA y l'ACOMPANYANTA. Després el senyor CAMPS y una parella de MOSSOS D'ESCUADRA.

MATI. Ho veu, dòna? No ha estat res Uns quants blaus y prou.

ANTO Jo'ls asseguro que no montarà més a cavall; no estich pera sofrir aquets trastorns

FLO. Que fassi versos

LLUI. Ja hi tornem?

CAMI. Li tinch de dir, Quimet, que sort hem tingut del doctor Garriga: perquè lo que es el doctor Castells no sabia pas com sortirsen.

QÚIM. Donchs cregui que es un bon metge.

CASAS. No ho ha demostrat pas.

CASAS. L'emoció del debut .

La senyora Ridaura y l' acompanyanta s' han colocat en darrer terme,

VIDAL. *An en Castelletto.* No estiguis nirviós, home. Tot se arreglarà

CASTE. Quina infamia! Pensa lo que deuhen haver dit de mi tota aquesta gent.

VIDAL. Bestieses, ja ho sé... però les deien de l'altre.

CASTE. Me venen intencions ..

VIDAL. No fassis publicitats. home... Escolta... sabs aquellà dòna tant bonica de quan hem entrat? .. Donchs ara es allà darrera. . Me'n vaig a parlarhi.

CASTE. Y com hi parlaràs?

VIDAL. Tu deixa fer...

S'aixeca, passant al fons, voltant dissimuladament pel costat de la senyora Ridaura, que parla ab l'acompanyanta. Ella per fi comprèn que aquell li fa l'ós y s'alsa resoluda, entrant a l'hotel. Ell la segueix.

QUIM. *Acostantse an en Castelletto.* Sobretot li recomano prudencia. Avui, aquest vespre mateix quedarà en son lloch el seu nom... Ara qualsevol paraula podría perjudicarlo...

Entra'l senyor Camps seguit dels mossos d'Esquadra, y senyalant an en Castelletto, diu:

CAMPS. Aquí. Fassin el favor d'agafar aquest home!

Tothom se queda sorprès al sentir la veu imperiosa del senyor Camps, y tots els ulls se fixen an en Castelletto.

CASTE. *Sorprès.* A mí?
QUIM. *Enèrgich, al senyor Camps* Què fa ara, vostè?
CAMPS. No es vostè en Castelletto?

Admiració y mormulls de tothom.

CASTE *No sabent, de moment, qué respondre per la torbació* No..
CAMPS. Com s'enten?.. Jo he sentit com vostè deia: Aquí no hi ha més Castelletto que jo!...
CASTE. *Desconcertat* Donchs bé, sí, senyor; jo soch en Castelletto!

Indignació general. Tothom se li vol tirar a sobre. En Quimet s'interposa desseguida entre en Castelletto y la massa. Ell està al mitg, en Castelletto a l'esquerra y tots els altres a la dreta.

UNS. Pocavergonya!
ALTR. Artista de carreró!
ALTR. Estafa!

Tothom crida, alsant els punys. En Quimet crida més fort encara.

QUIM. Calminse!... Calminse, senyors!
UNS. A la presó!
ALTR. Al pal!
QUIM. Senyors, els he dit que tinguin calma!
CAMI. Ens ha estafat!
CAMPS. Li hem de fer menjar aquest telefonema!

Els mossos d' Esquadra estan al costat den Quimet, també calmant a la gent.

QUIM. Però, senyors, per l'amor de Déu! .. Tinguin paciencia!... Tot s'arreglarà! .. *Els crits segueixen. En Quimet s'esgargamello.* Callin! *Als mossos d'Esquadra.* Vosaltres aneusen!

Els mossos, indecisos, no saben què fer.

VEUS. No! No!
QUIM. Aquí soch jo qui mana! He dit que us-e n'aneu!

Els mossos se'n van, quedantse, emperò, part de fòra del reixat, a l'esquerra, observant. Després desapareixen del tot, arronsant les espatlles.

Y vostès, lo mateix. Dèixinme sol ab el senyor. *Fer en Castelletto* No més per cinch minuts. *Tothom dubta que ha de fer.* Els ho demano per la tranquilitat de tots!.. Vagissen, que jo arreglaré lo que passa. Aquest senyor no es en Castelletto!

VEUS. Si ell mateix ho diu!
ALTR Ens vol amagar l'ou!
QUIM. *Imposantse pel crit.* Prou, ja! He dit que se'n vagin!
CAMI. Això no es manera de tractar als parroquians d'un establiment!

CAMPS. Ens-e n'anirem desseguida, però serà de la casa y tot! . Demà pendrem el tren...

QUIM Jo ho sentiré molt, però es precís arreglarho tot això Quan estiguin enterats de lo que passa, veuràn com tinch rahó Volen fer el favor de deixarnos sols?

UNS Anem, anem

ALTR Què haurà passat?

ALTR. Què ha succehit?

Tothom menos els indicats més avall, se'n van per l'hotel.

ESCENA IX

En QUIMET y en CASTELLETTO. Poch després els senyors CAMPS y MAS.

QUIM. Senyor meu, jo ho sento molt, però ja veu l' escandol que ha portat la seva presencia en aquesta casa .. Vostè ha convertit Vilacalmosa en Vilaagitada.

CASTE Bé y a mi què m'explica ara ab tot això?

QUIM. Vui dir que si no hagués vingut no hauria succeit res de tot això

CASTE Es clar! Y si el cel caigués ens arreplegaría a sota.

Surten els senyors Camps y Mas.

CAMPS. *Desde la porta.* Quimet!

QUIM. Altra vegada?

CAMPS. Ara venim a parlamentar en sò de pau.

QUIM. Què hi ha?

CAMPS. Els nostres companys ens han delegat pera que't manifestem, en nom de tots, que no's pot viure allà dintre, tanta es la calor que fa.

QUIM. Fassin el favor de dir als seus companys que menys se pot viurer en mitg de tants embolichs . Que tinguin cinch minuts de paciencia.

MAS. Però, y si en aquets cinch minuts se'n mort algun d'asfixiat?

QUIM Ja hi ha metges a la casa..

MAS Si ens hem de refiar del doctor Castells! .

QUIM Homes, fassin el favor! .

CAMPS. Nosaltres transmetrem als demés les teves raons. perquè nosaltres... som sencills comissionats...

Segueixen parlant baix ab en Quimet, mentres dura la conversa den Castelletto y en Vidal, que surt precipitat per la porta de l' hotel.

ESCENA X

Els mateixos y en VIDAL.

VIDAL. *An en Castelletto, que està assentat a primer terme, capficat.* Tu, una gran noticia . Bó! . Encara't dura l'ensopiment?

VIDAL. Què?

CASTE Que ja han vingut els mossos de l'Esquadra pera endursem. .

VIDAL De debó?... Y qui era que't volia fer agafar?...

CASTE. Aquesta gent ..

VIDAL Aquells senyors? .. Que no'ls ho has dit que jo soch periodista y que'm tutejo ab el ministre de la Governació y cada dia prench café ab el goverdador civil? Veuràs *Anant, decidit, al grupu que formen els senyors Camps y Mas y en Quimet.* Escoltin ..

CAMPS. Digui .

VIDAL Jo tinch el gust de no coneixels a vostès ..

MAS. Gracies...

VIDAL . però sé que han intentat fer agafar al meu amich Castelletto, al meu excelent amich...

MAS. *Que amigos tienes, Benito!*

VIDAL No interrompin. Si m'he dirigit a vostès es para manifestarlos que en Castelletto, aquest Castelletto, nó el que aquesta tarde ha fet comedia a Vilacalmosa que ell està massa amunt pera que les orelles de vostè hi arribin, ab tot y esser tant altes

CAMPS. Aclarimho això.

VIDAL Ja he dit prou *Torna a prop den Castelletto.*

MAS Me sembla que'ns ha insultat

Segueixen parlant entre ells.

VIDAL *An en Castelletto.* Donchs si, noi; tinch una gran noticia per donarte .

CASTE. No estich pas per res, Vidal

CAMPS. *Acostantse, benevol, an en Vidal.* Permetim .

En Vidal es gira y l'altre li diu baix,

Es a dir que aquest senyor -no es en Castelletto?

VIDAL Si, senyor, que ho es en Castelletto... El llegítim, l'acreditat .

CAMPS. El que té la marca registrada, vaja.

VIDAL. Justos

CAMPS. Y donchs aquell?

VIDAL. Aquell ha vingut aqui a engayanrlos a vostès com a xinos, ho comprèn ara?

CASAS. Y ahont es aquell?

VIDAL. Vegi si el tinch a la butxaca

En Camps, barret en mà, se dirigeix an en Castelletto, allarganli la mà, qu' ell refusa.

CAMPS. Així, senyor Castelletto, jo li prego que 'm dispensi. Ha estat una equivocació que veritablement es de doldre.

MAS. *Que ha vis lo que feya l' anterior, també s' hi acosta y diu:* Li demano mil perdons.. Jo ja había sospitat que vostè no era capàs de fer allò.

CASTE. Gracies *Molt sech Se gira d'espatlles an ell y s'encara an en Vidal.*

VIDAL. Estàs per mí, ara?

CASTE. Digues, vaja.

VIDAL. Doncs prepàrat Ella es aquí.

CASTE. Es cert? *Completament transformat.* Parla. Quí t' ho ha dit? Ahont es?

VIDAL. Parlo M'ho ha dit ella mateixa. Es allà dins. Sabs aquella senyora tant espatarrant? Doncs es ella mateiza.

CASTE. Y tu hi has parlat?

VIDAL. No t' ho dich?

CASTE Per què no m'ho deies desseguida? Anem, presentamhi, la vuy veure.. Verdaderament es guapa? Què t' ha dit? Té distinció?

VIDAL. Tot t'ho guanyes, tu, noy... No corris tant, home.. no corris tant.. Tampoch l'atraparàs.

CASTE. Què vols dir?

VIDAL Es el cas que ja t' ha trobat ella.

CASTE. A mí?

VIDAL. Sí, al menos bé s'ho pensa Hi ha un fulano que's fa passar per tú.

CASTE. Un altre? El mato!

VIDAL. Espèrat. Tot s'arreglarà

CASTE. Encara vols que m'esperi més?

Segueixen parlant entre ells

ESCENA XI

Els mateixos y en LLUISET, per l' hotel

LLUI. Els senyors m' han comissionat pera que m'enteri de si poden sortir y de si ha pasat alguna cosa als senyors Camps y Mas.

En Quimet entra a l' hotel. En Vidal segueix parlant ab en Castelletto, En Lluiset se queda enraonant ab els senyors Camps y Mas.

MAS. *An en Lluiset.* Sab lo que passa? Que en Castelletto, el verdader, l'artista celebre, es aquell senyor...

LLUI. De debò? Ara si que li llegiré'l sonet, donchs.

S' obren les finestres.

MAS. No, no li vagi pas ab sonets ni ab sonades, que's veu que té un gènit del dimoni. *Va sortint gent.*

ESCENA XII

Els mateixos y els senyors CASAS y CAMINS. Les senyores donya ANTONIA, FLORENTINA, MATILDE y EULALIA. Homes y dònes que no parlen.

CAMI. *Bufant.* Ay, gracies a Deu que's pot respirar!... Creya que'm moriría d'insolació!...

EULA. Papà, si allí dins no hi feya sol!

FLO. He espatllat tres vanos, Matilde.

MATIL. Jo un ab versos den Lluiset.

CASAS. Aquesta fresca retorna.

Durant tot aquest diàleg, en Castelletto y en Vidal se passegen pel fons.

LLUI. Si sabía lo content que estich, Matilde... Aquell senyor no es en Castelletto y li podré llegir el sonet.

MATI. Si el pot llegir a qualsevol que no sigui en Castelletto, llegeixil al papà, que'l farà content.

Al veure que en Lluiset parla com sabent alguna cosa, se va fent un grupu al seu voltant. Altres volten als senyors Camps y Mas.

LLUI. No, es que sí que es en Castelletto.

MATI. En què quedem?

LLUI. Però no es el que ha cantat aquesta tarda.

MAS. *A l'altre grupu:* Pobre senyor! Nosaltres que volíem lynxarlo!

CASAS. Li haurem de donar satisfaccions.

MAS. Y li demanarem que canti...

CASAS. Ben pensat! Podriem ferlo cantar junt ab el doctor Castells, que'ns ha promès una vetllada...

CAMPS. Me sembla que no se'n treurà res. Es molt sorrut. Nosaltres li demanavem perdó y ens ha girat la cara.

CAMI. Però per què deu haver vingut aquest home an aquí?

MAS. Es lo que jo no m'explico.

Surten per la porta de l'hotel l'Ernest, en Castells y el doctor Garriga.

ESCENA XIII

Els mateixos, més en CASTELLS, L'ERNEST y el Doctor GARRIGA

MATI. *Veientlos sortir.* L'Ernest! L'Ernest!... Ai.. ara sí que si el trobés pel carrer no'l coneixería, ab el cap tant envenat.

ANTO. Còm te trobes, fill meu?

ERN. Bé, mamà...

GARRI. Anem, això no serà res. Ara li convé espargirse una mica, que'l cap no se li carregui Anirem a donar un volt.

MATI. Sí, sí, nosaltres els acompanyarem. Venen, vostès? *Als papàs.*

MAS Anem.

LLUI. Tots, tots; anemhi tots, apa.

CAMPS. Ahont?

LLUI. A acompanyar al malalt a passejar una mica.

CAMI. Anem, vaja.

S'ho diuen ab moviments de cap els uns als altres y tots segueixen; van escampantse per la esquerra o pel fons. Al passar aprop den Castelletto y en Vidal els saluden molt cerimoniosament, però ells no 'n fan cas.

CAS. *A l'Ernest.* Això li succehirà sempre que no tingui prudencia, amich meu. Ab els cavalls no s'hi poden fer bromes. *Desapareixen.*

CASTE. *Baixant a l'escena.* Gracies a Déu que'ns han deixat sols!

VIDAL. *Als que se'n van.* Aneu, poble que no parla!

CASTE. Que parla massa, vols dir.

VIDAL. Però no diu res.

CASTE. Quin desitg tinch de veure an aquesta dòna! Com t'envejo a tu que ja hi has parlat!

VIDAL. Feste periodista.

CASTE. Y qui serà aquest ximple que's fa passar per mi?

VIDAL. No tant ximple com suposes.

CASTE. Tu li havíes d'haver dit an ella, que era víctima d'un engany.

VIDAL. Ca, home! No m'hauría cregut pas. Figúrat que de bones a primeres m'ha preguntat, ria-

llera, si era jo que tenía una fama de Tenorio que havía arribat a les seves orelles...

CASTE. No passsem més temps. Anem a veurela. Ara que tothom es fòra es la gran ocasió. Anem.

Se dirigeixen a l'hotel y a l'esser a l'escala 's topen ab en Quimet y la senyora Ridaura y l' acompanyanta.

VIDAL. Ah!... míratela... Aquí la tens.

CASTE. *Visiblement emocionat.* Oh!... quina dòna més hermosa!

ESCENA XIV

En CASTELLETTO, en VIDAL, la senyora RIDAURA, la seva acompanyanta ȳ en QUIMET.

RIDAU. *Saluda respectuosamènt an en Vidal, y després diu an en Quimet, apart:* Estich decidida. Jo no hi puch estar més aquí. Crech que desde que he arribat estich malalta.

QUIM. Com vostè vulgui, senyora.

RIDAU. Quan sigui fòra, farà'l favor de dir al senyor Castelletto que m'escrigui pera dirme hont ens veurem.

QUIM. Serà servida.

RIDAU. Vostè *a l'acompanyanta* vagi a dir an en Miquel que tingui el cotxe a punt, que'ns-e n'entornem. *L'acompanyanta se'n va.*

VIDAL. *Que ha sentit les darreres paraules.* Es a dir que la senyora 'ns deixa?

RIDAU. Sí, es precís.

VIDAL. Ho sento. Tenía desitjos de presentarli un amich meu que tal volta hauría plagut a vostè ferhi coneixensa. *Senyala an en Castelletto, que saluda emocionat, ab un moviment de cap, que es correspost per ella.* El meu amich hauría volgut parlar ab vostè de coses que l'interessen.

RIDAU. *Dubtosa.* No sé...

CASTE. Senyora: es, per vostè, de tota precisió que abans d'anarsen tinguem dues paraules.

RIDAU. Si no són més que dues paraules...

CASTE. Quan vostè hagi sentit les primeres, tindrà interès en conèixer les altres

QUIM. (Pobre Castells!) *Se'n va.*

VIDAL. Jo 'm retiro, senyors...

RIDAU. No, de cap de les maneres .. *Ben marcat:* Restar aquí a soles ab un desconegut, podría perjudicarme.

CASTE. Sí, quèdat, Vidal.

VIDAL. No'm plau molt, no, però vaja.

CASTE. Senyora .. fassi l'obsequi *Oferintli seient.*

RIADU. No, no cal. Dispensi que no pugui escoltarlo més que'l temps de que m'avisin pera marxar.

CASTE. No hi fa res.. *Ella s' asseu, y després ho fa en Castelletto. Pausa. Ell no sab com comensar la conversa. Ella se'l mira, encuriosida. Per fi ell comensa, costantli expresarse.* Donchs .. el cas es, senyora, que jo desitjava vivament parlar ab vostè per ferla sabedora de... la expresió es ùna mica dura, però en fí... Ferla sabedora de que es víctima de la més grossa de les infamies.

RIDAU *Sorpresa.* No sé a que pot referirse...

CASTE. Sí, es clar: he comensat, tal volta, malament .. Ja li dire: pel meu amich Vidal m'he enterat de que vostè es donya Angelina Ridaura...

RIDAU. Perdoni: he dit al seu amich que'l meu cognom era el de Ridaura, però no li he parlat del nom de fonts.

CASTE. *Boi desilusionat.* Ah, però es que vostè no es donya Angelina Ridaura?...

RIDAU. Sí efectivament, pero no comprench com vostè s'ha enterat ..

CASTE. L'extranya que'l sàpiga? Perfectament. Així l'extranyarà encara més que jo sàpiga'l motiu de la seva vinguda a Vilacalmosa *Ella fa un moviment de gran extranyesa.* Uns amors nascuts a poch a poch, a mida que'l correu portava cartes.

RIDAU. *No podent dominar l' extranyesa, ab interès.* Vostè sab? ..

CASTE. *Ab gran veemencia, pausat, recalcant els mots, ple de sentiment.* Sé que era una nit, a París .. El teatre de la Opera bullía d'entusiasme... Un baríton, en Castelletto, celebrava la *serata d' onore.* Feya «Hamlet» .. En Castelletto era català. . Y en un dels entreactes, quan el seu *camerino* era ple d'admiradors que l'abrassaven, va presentarse un empleat ab una carteta... Una carteta escrita ab caràcters fins sobre paper rosa... En Castelletto va obrir el sobre, encuriosit... En els llavis de tots els presents s'hi dibuixava un somriure maliciós. Una veu va insinuar: *odeur de femme* . Ell va llegir, en el plech odorós: «Admirable compatrici: Plena d'entusiasma vos saluda una dama que ha vist per un moment, en ple París, triomfar l'esperit de

Catalunya.. » En Castelletto va mirarse a tothom, el cor bategantli per la més intensa de les emocions .. Va sentir que una foguerada d'entusiasme li pujava cor amunt, y ple d'orgull va dir:—No'n maliciin, senyors, d'aquesta carta... Es la veu de la patria que'm saluda

No cal dir l'efecte que aquest discurs ha fet an ella. La emoció la té corpresa. A l'acabar en Castelletto, ella diu ingenuament, no podent resistirse:

RIDAU. Aquella carta era meva ..

CSATE. Sí, de vostè era: vostè la firmava... Després en Castelletto va voler saber qui era la dama desconeguda que aquella nit d'emocions li havía fet sentir la mes forta... Y un cop va saberho—se tractava d'una dama hermosa, deyen les referencies, y a fe que no mentien—va enviarli un retrat vestint el trajo d'«Hamlet,» ab unes ratlles al peu que deein: «A la dama generosa que lluny de la patria me l'ha feta estimar més y més»...

RIDAU. *No podent reprimir la sensació de joya que la domina.* Sí, sí, es cert. Després jo vaig enviarli an en Castelletto una altra carta de regraciament, que va esser contestada el mateix dia.

CASTE. Y en la qual ell deia: «Tinch un fort sentiment d'haver de sortir demà de París, perquè me dol no estrènyeli la mà. Ja li escriuré desde Londres, cap ahont m'encamino»...

RIDAU. Y aquella carta promesa va venir a les meves mans, afectuosa.

CASTE. Y després en Castelletto va rebren una altra, y una altra vosté; y aquelles cartes que havien comensat complacentes, van devenir amistoses, y una simpatia viva s'anava despertant de l'un per l'altre, fins que la passió va esclatar, triomfanta, y la darrera rebuda per ell es aquesta. . *N'hi ensenya una.*

RIDAU. *Ab tot l entusiasme.* Sí, sí! . *Fixantse en ell, que la mira apassionat.* Oh! aquets ulls, com els reconech! Com me recordan la mirada escrutadora, interrogant, d'Hamlet davant del misteri!

CASTE *Acostantshi.* Angelina, Angelina, l'estimo!

En Vidal se'n va, fent el distret, pel fons.

RIDAU, *Apassionada.* Vostè, vostè es el Castelletto de les cartes apassionades!. .

CASTE. L'havien enganyada...

RIDAU. Sí còm no he sabut endavinarho?

MÚSICA A L'ORQUESTA FINS AL FINAL DE L'ESCENA

CASTE. Però què hi fa si ja la tinch als meus brassos!.. Ab quina ansia l'esperava aquest moment de joia! Ab quin afany he vingut cap aquí!,.. Y després, quan en Vidal m'ha dit que vostè era aquí, tot lo que passa, oh, allavors!... quin neguit fins a veurela!... He sofert més aquesta vetlla, que en tota la meva vida...

Se senten rialles y veus que s' acosten.

RIDAU. Quina infamia, aquell home!...

CASTE. No hi pensem més... Pensem no més en la joia que avui ha d'envoltarnos... Anem, anem, que ve gent... Anem ahont no sigui interrompuda la calma d'aquesta vesprada serena; ahont no sigui torbat el diàleg que ja'ns floreix en els llavis, desitjosos, tant temps, de descloures...

L' agafa, amorós. pel bras, y ella, encisada, elsegueix. Desapareixen fons dreta.

ESCENA XV

En CASTELLS, en LLUISET, els senyors CAMPS, CASAS, CAMINS y MAS, per l'esquerra.

CASAS. Senyor doctor, vostè es un plaga!

CASTE. No, senyors... Jo soch un home que considera que la vida, sense incidents ni alegries, seria com una familia sense pa, una casa sense fonaments o un barret sense ales.

CASAS. Una cosa incompleta, vaja.

MAS. Y en quant a la senyora...

CAS. Té diners, té automòbil... Es guapa, m'esti! ma... y crech que es per demés dirlos que anem trona avall desseguida...

CAMI. Ah, hi ha casori, eh?...

CAS. Ja ho crech!

CAMI. Donchs tingui! *Donantli una targeta.* Me complasch en oferirli els meus magatzems de Barcelona... Tinch un vinet de taula!....

CAS. Gracies... Sí, senyors: l'any que ve donya Angelina Ridaura vindrà a Vilacalmosa donant el bras al seu espós el doctor Castells...

Entren pel fons en Castelletto y la senyora Ridaura, fent brasset. Tots se miren, sorpresos, perque quan en Castells diu les darreres paraules, aquells ja son gairebé davant d'ells. En Castells abaixa 'l cap, no sabent per hont girarse. Per fi, diu el senyor Casas.

CASAS. Vol fer el favor de dirme si aquell senyor es el doctor Castells? O es que aqui ja hi ha més metges que a les nòmines de l' Ajuntament?

ESCENA XVI

Els mateixos, la senyora RIDAURA y en CASTELLETTO. Després el XOFER.

CAS. *Durantli encara l' atorament, tot de sobte se redressa, com si li hagués vingut una gran idea, y donantse compte de lo que passa, diu al senyor Camps.* Senyors: no'l coneixen?... Es en Castelletto, es ell!...

CAMPS. Vaia una noticia!

CASAS. Es clar que ho sabem!

CAS. Si, ja ho saben els senyors qui soch jo!...

CAS. Y no li cau la cara de vergonya de presentarse aquí, després de lo que ha fet aquesta tarda?

CASTE. Y vostè està disposat a sostenir davant meu que es en Castelletto?

CAMPS. Com, vostè es?.. *Van entrant gent.* Mirin, vinguin, vinguin tots!... Ja'l tenim!... En Castelletto es aquest!... Preparis a morir!

VIDAL *Que ha entrat ab altres.* Còm? ja s' ha trobat?.. Encaixi, company. *Admiració general.* Senyors, no se admirin... El meu amich el tenía per ximple y jo he dit que era un viu . vegin si m' he equivocat!

CAMPS. Me'n vaig a buscar els mossos.

VEUS No, no...

ALTR Sí, sí!...

RIDAU. Un moment... No hi vagin. Qui més ha sofert per les mentides d' aquest senyor he estat jo, y el perdono.

CAMI. Y les tres mil pessetes que'ns ha robat?

RIDAU. Còm?

CAMPS Tres mil pessetes ens ha fet avensar per la funció.

CASTE. Tres mil pessetes no més?... Y què volien que fes ab tres mil pessetes.. No han pagat pas lo que devien...

CAS. N' hi ha tants que no paguen lo que dehuen!..

CAMI. Però es que d'aquestes tres mil pessetes no n'hem disfrutat gens!

CAS. Y l' atractiu dels comentaris?

CASAS. Encara vol tenir rahó!..
MAS. Jo'l faria agafar!
VEUS. Sí, sí!...
CAS. *Ab un esfors suprem* Senyors: condemninme a mort si volen, però abans deixinme parlar... No hi ha cap tribunal, per absolut que sigui, que no escolti al reu.. Sí, jo soch el que aquesta tarde volia fer «I Pagliacci.» Però no he usurpat cap nom, jo: jo també'm dich Castelletto... Joseph Castells, Castelletto desde que canto al teatre, perquè vesteix més .. Jo vaig rebre'l convit pera que vingués a cantar aquí, y vaig venir. Per què van contractarme si m'havien de rebre d'aquella manera?
CAMPS. Nosaltres no vam contractarlo a vostè Vam escriure an aquest senyor. *Per en Castelletto.*
CAS. La carta van durmela an-e mi, y el sobre no deia més que G. Castelletto... Vostès havien de precisar si era Giovanni, que es el senyor, o Giuseppe, que soch jo... Y en quant a les tres mil pessetes, jo no les he robades, no, no senyors... Jo ho he pagat tot, tot...
CASTE. Però, y a la senyora, per què l'ha enganyada?
CAS. Perquè en Quimet ha dit que'm demanava an-e mi . Quan l'he vista tant hermosa m'he deixat portar per l'entusiasme. A quí no entusiasma tanta bellesa?.. Y aquí tot... Ara, si troben que he delinquit, pòrtinme a la presó. *Se va treient la barba y el bigoti.*
FLO. Pobre senyor ! .
MAS Opino que l'hauriem de perdonar.
VEUS. Sí, sí
ALTR. Va, perdonemlo!
CAS Si vostès me perdonen, jo'ls prometo donar la vetllada que m'han demanat, aleshores que han trobat que no es tant dolenta la meva veu Pensin que un artista no està sempre en plena possessió de les seves facultats Aquí en tením un que'ls públichs més exigents han regonegut com eminencia, y ell podrà dirho. L'artista, per dolent que sigui, qũan estima l'art té moments sublims d'emoció que sobrepugen a les seves facultats.
CAMPS. Vaja, queda perdonat per mí...
TOTS. Sí, Sí.

MÚSICA A L'ORQUESTA FINS AL FINAL

Cas. Gracies. Jo. malgrat lo que m'ha succehit a Vilacalmosa, sempre la recordaré ab plaher, que en elle hi he trobat ànimes generoses a les quals procuraré pagar la seva benevolencia. Jo'ls prometo rescabalarlos dels disgustos d'avuy. Jo'ls prometo cantar «I Pagliacci» un altre día, segur de que hauré triomfat quan al final de l'obra, el tenor digui aquella frase tràgica: «La commedia e finita..»

Tots, commoguts, abrassen an en Castells per lo bé que ha dit la frase, mentres el teló va baixant. S' ha acabat la farsa.

Barcelona, Setembre de 1907

Altres obres de l' autor

Quan l'amor ha encés la flama, *comedia en tres actes*: : : : : : : : 2 *ptes.*

L'eterna qüestió, *pas de comedia* : : : *1* »

Mai se fa tard si el cor es jove, *comedia en tres actes* : : : : : : : *2* »

Biblioteca Popular Teatral

PUBLICACIÓ PERIÓDICA DE COMEDIES CATALANES

Una comedia cada setmana. *Suscripció: 2'50 ptes trimestre*

ADMINISTRACIÓ: Petritxol, 2. Imprempta. — BARCELONA.

VAN PUBLICADES

Obra 1.ª **Ignocencia.** *Passatemps còmich-lirich, en un acte, de Eduart Aulés.*

Obra 2.ª **Matrimoni felís.** *Diàlech còmich en un acte, de August Barbosa.*

Obra 3.ª y 4.ª **Vilacalmosa.** *Sarsuela en dos actes, de Aveli Artis y Balaguer.*

SEGUIRÀN PUBLICANTSE

Obra 5.ª **Felicitat eterna.** *Joguina en un acte, de Lluis Puiggarí.*

Obra 6.ª **El bon lladre.** *Epissodi còmich en un acte, de Salvador Bonavia.*

Obra 7.ª **Un cop d' estat.** *Comedia en un acte, de J. Pous Pagés.*

Y altres que s'anunciaràn oportunament